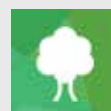

Īpašais ziņojums

**Vai ES atbalsts
ugunsgrēku un dabas
katastrofu postījumu
novēršanai mežos un
mežu atjaunošanai tiek
labi pārvaldīts**

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis +352 4398-1

E-pasts: eca-info@eca.europa.eu
Internets: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2015. gads

ISBN 978-92-872-1539-0
doi:10.2865/212666

© Eiropas Savienība, 2015. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Printed in Luxembourg

Īpašais ziņojums**Vai ES atbalsts
ugunsgrēku un dabas
katastrofu postījumu
novēršanai mežos un
mežu atjaunošanai tiek
labi pārvaldīts**

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

Punkts

Sāsinājumi un termini

I-IX **Kopsavilkums**

1-16 **Ievads**

1-2 **Mežu aizsargfunkcija**

3-7 **Ugunsgrēki un dabas katastrofas**

4-5 **Ugunsgrēki**

6-7 **Citi katastrofu veidi**

8-10 **Lauku attīstības politika – viens no galvenajiem instrumentiem ES mežu aizsardzībai**

11-16 **Lauku attīstības atbalsts mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvu pasākumu ieviešanai (226. pasākums)**

17-20 **Revīzijas tvērums un pieeja**

21-74 **Apsvērumi**

21-42 **I daļa. Preventīvās darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas**

22-29 Komisijai, kad tā apstiprināja lauku attīstības programmas, nebija pilnīga priekšstats par vajadzībām

30-35 Nepilnības atlases procesā dalībvalstu līmenī

36-42 Finansējums nebija pieskaņots apzinātajiem riskiem un vajadzībām

43-54 **II daļa. Revīzijā konstatēja darbības, kas nebija piemērotas 226. pasākuma mērķu sasniegšanai**

43 Revidētās darbības pēc būtības kopumā deva ieguldījumu 226. pasākuma mērķu sasniegšanā, tomēr...

44-47 ...atbalsts tika piešķirts dažām mežsaimniecības darbībām, kas nebija saistītas ar dabas katastrofām

48-49 Galvenās attiecināmības prasības dažiem īstenoto darbību veidiem nevarēja pārbaudīt

50-52 Atbalstu piešķīra par mežu ceļiem, lai gan nebija pierādīts, ka tie dod īpašu labumu ugunsgrēku novēršanā...

53-54 ...un tam varētu būt negatīva blakusietekme uz vidi, ja apstākļi uz vietas nav pienācīgi ņemti vērā

55–64	III daļa. Finansēto darbību rentabilitāte nebija pienācīgi nodrošināta
55–60	Ne vienmēr bija pierādīta izmaksu pamatotība
61–64	Atsevišķos gadījumos bija pārmērīga publiskā atbalsta risks
65–74	IV daļa. Uzraudzības līdzekļi neļauj Komisijai un dalībvalstīm pienācīgi novērtēt pasākuma efektivitāti un lietderību
66–67	Pieejamie uzraudzības līdzekļi
68–70	Nepietiekami rādītāji, lai izmērītu mērķu sasniegšanu
71–72	Starpposma novērtējumu ierobežotais noderīgums
73–74	Preventīvo darbību efektivitāte nav pienācīgi izmērīta
75–81	Secinājumi un ieteikumi
	I pielikums. Finanšu resursu piešķirumi 226. pasākumam
	II pielikums. Revidēto darbību saraksts
	Komisijas atbilde

Asis: saskaņotu pasākumu grupa ar īpašiem uzdevumiem, kas palīdz sasniegt vienu vai vairākus lauku attīstības atbalsta mērķus. No 2007. gada līdz 2013. gadam 226. pasākums bija daļa no 2. ass, kuras mērķis ir uzlabot vidi un lauku ainavu.

Citas meža zemes: teritorija, kas lielāka par 0,5 ha, bet nav klasificēta kā mežs. Lapotnes segums tajās ir 5–10 % no platības vai arī koki, krūmi un krūmveidīgie sedz vairāk nekā 10 % no platības. Termiņš neattiecas uz zemi, kuru pārsvarā izmanto kā lauksaimniecības vai pilsētas zemi.

Dabas katastrofa: dabas izraisīts biotisks vai abiotisks notikums, kura rezultātā tiek ievērojami traucētas meža struktūras un kurš varētu nodarīt būtisku kaitējumu videi vai ekonomisku kaitējumu.

Darbība: projekts, kas atlasīts saskaņā ar kritērijiem un kuru saņēmējs īsteno, ietverot virkni darbību, kas saistītas ar atbalsta mērķiem.

EFFIS: Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma. Komisijas izveidotajā datubāzē ir iekļauta informācija, kas svarīga meža ugunsgrēku gadījumu un to ietekmes uzraudzībai ES līmenī. Šie dati noder, kad jāsaprotava gada ziņojumi par meža ugunsgrēkiem Eiropā un kaimiņvalstīs.

ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai. ELFLA ir galvenais lauku attīstības politikas finanšu instruments. ELFLA, tāpat kā ELGF (Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds), ir viens no diviem KLP finanšu instrumentiem.

ES: Eiropas Savienība.

KLP: kopējā lauksaimniecības politika.

LA: Lauku attīstība.

LAP: Lauku attīstības programma. Dokuments, ko sagatavojusi dalībvalsts vai reģions un ko apstiprinājusi Komisija, lai plānotu lauku attīstības politikas īstenošanu.

Mežs: teritorija, kura aizņem vairāk nekā 0,5 hektārus un kurā koku augstums pārsniedz 5 metrus un lapotnes segums – 10 % vai kurā augošie koki var sasniegt šos rādītājus *in situ*. Termiņš neattiecas uz zemi, kuru pārsvarā izmanto kā lauksaimniecības vai pilsētas zemi¹.

Pasākums: programmas pārvaldības pamatvienība, kuru veido līdzīgu darbību kopums un kurai piešķirts precīzi noteikts budžets.

1 Komisijas 2006. gada 15. decembra Regula (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 30. pants (OV L 368, 23.12.2006., 15. lpp.).

Vajadzības: iespējas vai grūtības, kas ir aktuālas attiecīgajām grupām vai reģioniem un kuru risināšana ir valsts intervences mērķis.

VUNS: vienota uzraudzības un novērtēšanas sistēma.

226. pasākums: ELFLA atbalsts mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvu pasākumu ieviešanai².

2 Padomes 2005. gada 20. septembra Regulas (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no ELFLA 48. pants (OV L 277, 21.10.2005., 1. lpp.).

I Eiropas mežus apdraud ugunsgrēki, kurus galvenokārt izraisa tīša vai nolaidīga cilvēku rīcība, un dabas katastrofas, tostarp abiotiski (piemēram, vētras, sausums, plūdi, lavīnas utt.) vai biotiski (kaitēkļi, slimības) postījumi.

II Palāta pārbaudīja, vai ELFLA atbalsts mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai mežos, ko skārušas dabas katastrofas un ugunsgrēki, un preventīvu darbību ieviešanai (226. pasākums) ir labi pārvaldīts un rentabli sasniedzis plānotos rezultātus. Šis 2. ass pasākums bija pieejams 2007.–2013. gada plānošanas periodā, un tā mērķis bija ilgspējīga meža zemes izmantošana tā, lai uzlabotu vidi un lauku ainavu Eiropas Savienībā. 2012. gada beigās kopējais 226. pasākumam ielānotais ELFLA atbalsts 2007.–2013. gadam bija 1,55 miljardi EUR.

III Palāta revīzijā ietvēra Komisiju un atlasītas dalībvalstis (Austrija, Francija (Akvitānija), Itālija (Bazilikata), Spānija (Andalūzija) un Slovākija). Kopā šo dalībvalstu ziņā ir vairāk nekā 85 % kopējo izdevumu, kā deklarēts līdz 2012. gada 31. decembrim. Lielākā daļa atbalsta (80 %) bija izlietota preventīvām darbībām, galvenokārt ugunsdrošībai.

IV Palāta secina, ka atbalsts nebija pietiekami labi pārvaldīts un ka Komisija un dalībvalstis nespēja pierādīt, ka plānotie rezultāti bija sasniegti rentabli.

V Preventīvās darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas. Palāta norādīja, ka, lai arī 226. pasākums ir adresēts mežiem, kuros ugunsgrēku risks ir no vidēja līdz lieliem, nav kopīgas ES definīcijas vai kritēriju šādu mežu identificēšanai. Atlases procedūras dalībvalstīs bija nepilnīgas dažādos aspektos – nebija skaidru atlases kritēriju, nebija efektīvas ierosināto darbību vērtēšanas vai arī atsevišķas riska jomas netika ņemtas vērā. Mērķiem vides jomā atlases posmā nebija noteikta pietiekama prioritāte, un reizēm īstenošanas gaitā tie netika ņemti vērā.

VI Revīzijā konstatēja darbības, kas nebija piemērotas 226. pasākuma mērķu sasniegšanai. Lai gan pēc būtības (ugunsdrošības joslas, retināšana, tīrīšana u. c.) daudzas no līdzfinansētajām darbībām kopumā atbilda atbalsta mērķiem, Palāta konstatēja gadījumus, kas nebija saistīti ar dabas katastrofām vai ugunsgrēku, bet bija citu ekonomisku vai vides mērķu motivēti. Dažiem īstenoto darbību veidiem galvenās attiecināmības prasības nevarēja pārbaudīt, jo nebija dokumentu. Palāta konstatēja arī tādus gadījumus, kad meža ceļus izmantoja meža saimnieciskai ekspluatācijai un nebija pierādīta to īpašā nozīme ugunsgrēku novēršanā. Tam, ka tika izbūvēti tik daudzi ceļi, varētu būt arī negatīva ietekme uz vidi.

VII Finansēto darbību rentabilitāte nebija pienācīgi nodrošināta. Palāta konstatēja gadījumus, kad publiskā atbalsta maksimālā summa bieži tika grozīta bez pamatojuma, kad standartizmaksas kādā reģionā bija ievērojami augstākas nekā citā reģionā par līdzīgām darbībām un kad priekšroka tika dota roku darbam, nevis mašīnu izmantošanai, kā rezultātā izmaksas pieauga. Tika konstatēti arī tādi gadījumi, kad bija pārmērīga publiskā atbalsta risks, – bija atlasīti jau pabeigti projekti, kuru darbības saņēmēji paši spēja finansēt, un kad atbalsts nonāca lauksaimniecības zemes gabaliem.

VIII

Visbeidzot, ieviestie uzraudzības līdzekļi neļāva Komisijai un dalībvalstīm pienācīgi novērtēt pasākuma efektivitāti un lietderību. Konkrēti, vienotajā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā ieviestie rezultatīvie rādītāji bija nepilnīgi un pieejamo novērtējumu lietderība bija ierobežota. Nebija iespējams izdarīt secinājumus par preventīvo darbību efektivitāti, jo tā netika mērīta. Iespējams, ka konstatētās nepilnības saglabāsies arī 2014.–2020. gada periodā, jo jaunie ierosinātie uzraudzības līdzekļi nav uzlabojuši šā īpašā atbalsta uzraudzības sistēmu.

IX

Saistībā ar iepriekš minētajiem secinājumiem un ņemot vērā to, ka revidētais atbalsts tiks sniegts arī 2014.–2020. gada plānošanas periodā, Palāta ir sagatvojusi turpmāk izklāstītos ieteikumus.

- Dalībvalstīm

- a) ir jāizraugās preventīvās darbības, balstoties uz skaidriem kritērijiem, kas pieskaņoti vajadzībām, un pēc rūpīga un dokumentēta vērtēšanas procesa;
- b) jāpastiprina atbalsta ietekme vides aizsardzības jomā, prioritāti piešķirot darbībām vides aspektā visvērtīgākajos mežos, piemēram, *Natura 2000* meža platībās;
- c) jānodrošina atbalsta piešķiršana tikai tām darbībām, kas ir saistītas ar dabas katastrofām vai ugunsgrēkiem;
- d) jāizveido kontroles sistēma, kas var efektīvi pārbaudīt atbilstību nosacījumiem, ar kādiem atbalsts ir piešķirts, un pienācīgi jāglabā attiecīgie dokumenti vai informācija;
- e) lielāka uzmanība jāpievērš vides apsvērumiem saistībā ar atbalstītajiem pasākumiem, konkrēti, ieviešot pienācīgus aizsardzības pasākumus, lai novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi;

- f) jānodrošina, lai atbalstītajām darbībām noteiktās standartizācijas būtu saprātīgas;
- g) jāsniedz pamatojums atbalsta maksimālajai summai un visām tās izmaiņām, balstoties uz saņēmēju parastajām izmaksām;
- h) jāprasa, lai saņēmēji skaidri pierādītu, ka tiem ir vajadzīgs atbalsts no 226. pasākuma;
- i) jāziņo par to, kāda ir veikto darbību ietekme uz meža ugunsgrēku / vai dabas katastrofu skaita samazināšanu un uz postījumu skarto teritoriju.

- Komisijai

- a) dalībvalstu 2014.–2020. gada LAP apstiprināšanas laikā jāpārlicinās, ka preventīvo darbību vajadzība tajās meža platībās, kur paredzēts sniegt publisko atbalstu, ir pienācīgi aprakstīta un pamatota;
- b) jānosaka kopīgi pamatkritēriji dažādām meža platībām, kas klasificējamās kā maza, vidēja un liela ugunsgrēka riska teritorijas;
- c) jāpārlicinās, ka dalībvalstis ir izveidojušas pienācīgu kontroles sistēmu;
- d) skaidrāk jāformulē prasības, kuras attiecas uz darbībām, ko atbalsta 226. pasākuma ietvaros, lai panāktu, ka šīs darbības dod nozīmīgu ieguldījumu ugunsgrēku un dabas katastrofu novēršanā, it īpaši gadījumos, kad tās ir daļa no ienesīgas ekonomiskās darbības un kā tādas tās arī varētu finansēt no 1. ass;
- e) jāuzlabo pasākuma uzraudzība, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis to īsteno saskaņā ar īpašajiem izvirzītajiem mērķiem.

Mežu aizsargfunkcija

01

ES kopējā mežu un citu meža zemju platība ir aptuveni 180 miljoni hektāru, kas veido apmēram 42,4 % no kopējās ES sauszemes teritorijas un ir vairāk nekā zemes platība, ko izmanto lauksaimniecības vajadzībām (ap 174 miljoniem hektāru)³. Meži pilda vairākas funkcijas – tie kalpo ekonomiskiem, sociāliem un vides mērķiem. Mežiem ir liela sociālekonomiskā nozīme: koksnes ražošana un apstrāde sekmē lauku attīstību un nodrošina miljoniem darbavietu, bieži vien vidējos un mazos lauku uzņēmumos⁴.

02

Vairākus gadu desmitus meža vides funkcijas ir piesaistījušas arvien lielāku uzmanību, galvenokārt saistībā ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un pēdējā laikā – klimata pārmaiņu kontekstā. Meži pilda svarīgu aizsargfunkciju⁵.

a) *Meži aizsargā apdzīvotas vietas un infrastruktūru.* Daudzi kalnu apvidi Eiropā nebūtu apdzīvojami, ja tajos nebūtu mežu, kas neļauj zemes nogrūvumiem un dubļu lavīnām, akmeņu nogrūvumiem un sniega lavīnām izpostīt ceļus, dzelzceļus, iekoptus laukus un veselus ciematus.

- b) *Meži aizsargā augsni.* Meža platībām ir svarīga loma ainavu un augsnes auglības aizsardzībā. Meži novērš augsnes eroziju un pārtuksnešošanos, īpaši kalnos vai semiarīdos apvidos, galvenokārt mazinot ūdens noteci un vēja ātrumu.
- c) *Meži regulē saldūdens režīmu.* Mežiem ir ievērojama nozīme ūdens uzkrāšanā, attīrīšanā un pievadīšanā virszemes un pazemes ūdens avotiem. Ūdens attīrīšanas funkcija, ko pilda arī meža augsne, nozīmē, ka tiek sadalīta vai absorbēta lielākā daļa gaisa piesārņotāju, ko satur lietussūdens.
- d) *Meži saglabā bioloģisko daudzveidību.* Meži ir neatņemama Eiropas dabas daļa, un tajos mīt lielākā daļa šā kontinenta mugurkaulnieku. Tūkstošiem kukaiņu un bezmugurkaulnieku sugu, kā arī daudzu augu sugu eksistence ir cieši saistīta ar meža biotopiem.
- e) *Meži ir oglekļa dioksīda piesaistītāji.* Meži ir svarīgs posms pasaules oglekļa ciklā, jo tiem piemīt spēja absorbēt atmosfērā esošo CO₂ un uzkrāt to biomasā un augsnē.

- 3 "Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības statistika", Eurostat Pocketbooks, 2013. Ja nav norādīts citādi, tad jēdziens "mežs" šajā īpašajā ziņojumā attiecas arī uz citām ar mežu klatām platībām.
- 4 Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai. COM(2013) 659 final, 20.9.2013.
- 5 Zalā grāmata "Meža aizsardzība un meža informācija ES – gādājot par mežu gatavību klimata pārmaiņām". COM(2010) 66 galīgā redakcija, 1.3.2010.

Ugunsgrēki un dabas katastrofas

03

Eiropas mežus apdraud ugunsgrēki, kurus galvenokārt izraisa tīša vai nolaidīga cilvēku rīcība, un dabas katastrofas, tostarp abiotiski (piemēram, vētras, sausums, plūdi, lavīnas utt.) vai biotiski (kaitēkļi, slimības) postījumi.

Ugunsgrēki

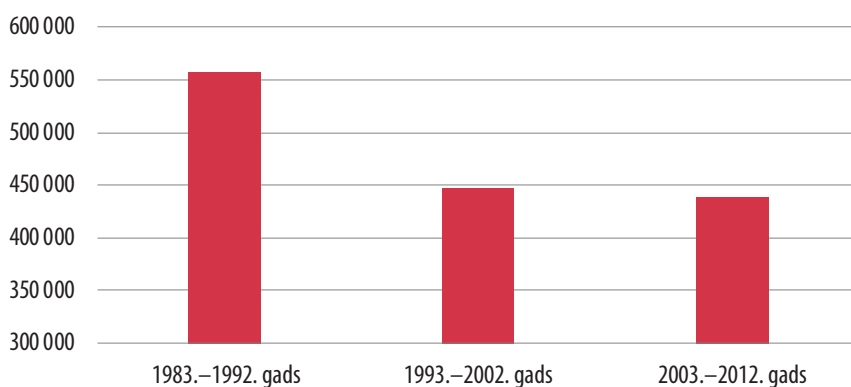
04

Laikposmā no 1983. gada līdz 2012. gadam katru gadu ugunsgrēkos izdega vidēji 480 000 ha⁶ meža Eiropas Savienībā. Vidējā izdegusi platība 1983.–1992. gadā bija daudz lielāka nekā turpmākajās desmitgadēs, kuru laikā dalībvalstīs ļoti liela nozīme bija meža ugunsgrēku apkarošanas līdzekļu uzlabojumam (sk. **1. grafiku**)⁷.

- 6 Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmas (EFFIS) statistika par izdegušajām platībām 1980.–2012. gadā. Vidējās skaitliskās vērtības balstās uz informāciju no 20 ES dalībvalstīm. Informācija nav pieejama par Beļģiju, Dāniju, Iriju, Luksemburgu, Maltu, Nīderlandi un Apvienoto Karalisti.
- 7 Kopīgā pētniecības centra (KPC) un Vides ģenerāldirektorāta kopīgais ziņojums "Meža ugunsgrēki Eiropā, Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā" (*Forest Fires in Europe, Middle East and North Africa*), 2012. Paziņotie statistikas dati attiecas uz 19 dalībvalstīm. Dati attiecas uz 1980.–2012. gadu Eiropas Savienības dienvidu dalībvalstīm (Griekija, Spānija, Francija, Itālija un Portugāle). Pārējām dalībvalstīm (Bulgārija, Čehijas Republika, Vācija, Igaunija, Kipra, Latvija, Ungārija, Austrija, Polija, Rumānija, Slovākija, Somija un Zviedrija) dati ir paziņoti par 1990.–2012. gadu.

1. grafiks

Vidējā izdegusi platība (ha) gadā no 1983. līdz 2012. gadam

Avots: KPC un Vides ģenerāldirektorāta kopīgais ziņojums "Meža ugunsgrēki Eiropā, Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā", 2012.

05

Vairāk nekā 95 % no šiem ugunsgrēkiem izraisa cilvēki vai nu tīši, vai nolaidības dēļ (piemēram, ugunsgrēki saistībā ar lauksaimniecības praksi, kā salmu vai krūmu dedzināšana, meža atkritumu dedzināšana vai ganību atjaunošana, cigarešu izsmēķi). Aptuveni 85 % no kopējās meža ugunsgrēkos nodedzinātās platības atrodas Vidusjūras reģionā un Portugālē. Neseno meža ugunsgrēku rezultātā izdega lielas platības Portugālē 2003. un 2005. gadā, Grieķijā 2007. gadā un Spānijā 2006. gadā. Stipri cietuši mežiem ir ļoti grūti atjaunoties līdz stāvoklim, kāds bija pirms ugunsgrēka, it īpaši attiecībā uz bioloģisko daudzveidību. Meža ugunsgrēku ietekme uz vidi neaprobežojas tikai ar bioloģiskās daudzveidības zudumu un ekosistēmu bojājumu. To rezultātā notiek arī daļiņu un gāzu (tostarp CO₂) izmešana atmosfērā, aizplūst barības minerālvielas, tiek sagrauts augsnes organiskais slānis un mainās ūdens infiltrācijas daudzums augsnē, tāpēc izdegušās teritorijas apdraud erozija, augsnes nonese un zemes nogrūvumi. Atkārtoti meža ugunsgrēki kopā ar sausuma periodiem var novest arī pie pārtuksnešošanās⁸.

Citi katastrofu veidi

06

Laikposmā no 1950. gada līdz 2009. gadam vislielākos postījumus Eiropā radīja viesuļvētras. Vētru radītie zaudējumi pārsniedza 50 % no visiem abiotiskajiem mežu postījumiem⁹. Pēdējā laika postošākās vētras notika 1999., 2005., 2007. un 2009. gadā. 1999. gada vētras ("Lotārs" un "Martins") viskatastrofālākos postījumus nodarīja Francijai un Centrāleiropai, izpostot gandrīz 200 miljonus m³ koku.

2005. gada janvārī vētra "Gudruna" brāzās pāri Zviedrijas dienvidiem, aiz sevis atstājot 66 miljonus m³ nogāztu koku (aptuveni rēķinot, tas ir līdzvērtīgi koksnes ieguvei Zviedrijā gada laikā). 2007. gada janvārī vētra "Kirils" radīja plašus postījumus Viduseiropā, tostarp 45 miljonu m³ zaudējumus (no tiem 16 miljoni m³ Vācijā) no koksnes krājas. 2009. gada janvārī vētra "Klauss" iznīcināja milzīgas stādītā meža platības Francijā (37 miljonus m³, galvenokārt piekrastes priedes), Spānijā un Itālijā¹⁰. Papildus negatīvajai ietekmei uz vidi tam ir arī sociālas (nāves gadījumi) un ekonomiskas (samazinās koksnes cenas) sekas, kas saistītas ar to, ka tirgū nonāk milzīgs daudzums bojātas koksnes¹¹.

07

Arvien biežāki un arvien smagāki sausuma periodi skar lielas platības Eiropā, izraisot ūdens trūkumu un augošu spiedienu uz ūdens resursiem. No otras puses, dažos pēdējos gados Eiropā vairākkārt notikuši lieli plūdi. Šādas katastrofas arī posta mežus, lai gan mazākā mērā nekā ugunsgrēki, vētras un biotiskie izraisītāji – tādi kā insekti (piemēram, mizgrauži), slimības vai meža zvēri un nekontrolēta noganīšana¹².

- 8 Eiropas Vides aģentūras (EVA) ziņojums Nr. 3/2008 "Eiropas meži – ekosistēmas stāvoklis un ilgtspējīga izmantošana", 51. lpp.
- 9 COM(2010) 66 galīgā redakcija, 12. lpp.; EVA tehniskais ziņojums Nr. 13/2010 "Dabas apdraudējumu un tehnoloģisku negadījumu ietekmes noteikšana Eiropā", 25. lpp.
- 10 EVA tehniskais ziņojums Nr. 13/2010 "Dabas apdraudējumu un tehnoloģisku negadījumu ietekmes noteikšana Eiropā", 33.–40. lpp.
Eiropas Mežu institūta ziņojums darbseminārā par vētrām "Stratēģija vētras radīto meža postījumu mazināšanai un mežu atjaunošanai" [*Policies for Forest Storm Damages Mitigation and Restoration*], 2010. gada 1. jūlijs, Brisele, 20. lpp.
- 11 COM(2010) 66 galīgā redakcija, 12. lpp.
- 12 EVA tehniskais ziņojums Nr. 3/2008 "Eiropas meži – ekosistēmas stāvoklis un ilgtspējīga izmantošana", 53.–54. lpp. 2005. gadā Zviedrijā aptuveni 2 900 000 hektārus (galvenokārt jaunas meža priedes – *Pinus sylvestris*) nograuzā alņi (*Alces alces*), bet Itālijas dienvidos lauksaimniecības dzīvnieki izpostīja gandrīz 500 000 hektārus plašas noganīšanas dēļ.
- 13 Padomes 1986. gada 17. novembra Regula (EEK) Nr. 3529/1986 par Kopienas mežu aizsardzību no uguns (OV L 326, 21.11.1986., 5. lpp.) un Padomes 1992. gada 23. jūlija Regula (EEK) Nr. 2158/92 par Kopienas mežu aizsardzību no uguns (OV L 217, 31.07.1992., 3. lpp.).
- 14 Padomes 1999. gada 17. maija Regula (EK) Nr. 1257/99 par Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF) atbalstu lauku attīstībai un par dažu regulu grozīšanu un atcelšanu, 30. pants (OV L 160, 26.6.1999., 80. lpp.).

Lauku attīstības politika – viens no galvenajiem instrumentiem ES mežu aizsardzībai

08

ES ir ilga vēsture saistībā ar ieguldījumiem mežu aizsardzībā, it īpaši ugunsgrēku novēršanā. Laikposmā no 1986. gada līdz 2002. gadam ugunsgrēku novēršanai ES mežos bija paredzētas īpašas regulas¹³, un kopš 2000. gada mežu aizsardzība ir iekļauta lauku attīstības politikā¹⁴.

09

Lauku attīstības politika 2007.–2013. gadā koncentrējās uz trim galvenajiem mērķiem¹⁵, kas bija jāsasniedz ar sagrupētu pasākumu virknēm – katram tematiskās ass mērķim, ko finanši atbalstīja no ELFLA¹⁶:

- lauksaimniecības un mežsaimniecības konkurētspējas uzlabošana (1. ass);
- vides un lauku ainavas uzlabošana (2. ass);
- dzīves kvalitātes uzlabošana lauku apvidos un ekonomiskās aktivitātes dažādošanas veicināšana (3. ass).

10

Laikposmā no 2007. gada līdz 2013. gadam viens īpašs mežsaimniecības pasākums (122. pasākums “Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana”) bija iekļauts 1. asi¹⁷, bet vairāki citi – 2. asi¹⁸.

Lauku attīstības atbalsts mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvu pasākumu ieviešanai (226. pasākums)

11

Laikposmā no 2007. gada līdz 2013. gadam ELFLA atbalsts dabas katastrofās un ugunsgrēkos izpostītu mežu atjaunošanai un preventīvu darbību ieviešanai bija pieejams no 2. ass 226. pasākuma “Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”. Šis pasākums bija iekļauts 58 lauku attīstības programmās, ko izstrādāja 16 dalībvalstis¹⁹.

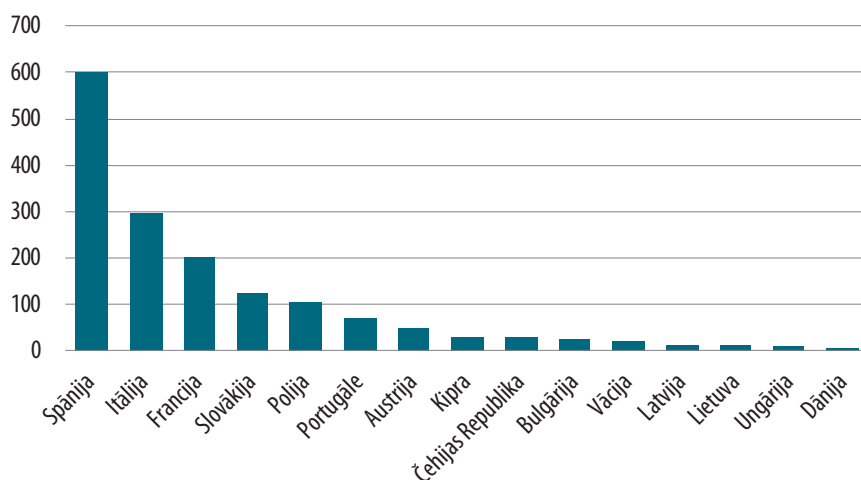
12

Kopējais ELFLA atbalsts, kas plānots darbībām no 226. pasākuma, 2012. gada beigās bija aptuveni 1,55 miljardi EUR. ELFLA atbalsts ir daļa kopējā publiskā atbalsta, ko atbildīgās valstu administrācijas izmaksā saņēmējiem. ELFLA līdzfinansējuma likme ir noteikta katrā lauku attīstības programmā. Kopējais publiskais atbalsts var segt līdz pat 100 % attiecināmo izmaksu, kas radušās šā pasākuma līdzekļu saņēmējiem.

- Padomes Regula (EK) Nr. 1698/2005, 4. pants.
- Laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam pasākumu grupēšana asis tika atcelta. Šajā periodā katrs no ELFLA finansētais pasākums bija jāplāno tā, lai tas sekmētu vienas vai vairāku uzskaitīto “Savienības prioritāšu” sasniegšanu (Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1301/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005, 5. pants (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp.)):
 - veicināt zināšanu pārnesi un inovāciju;
 - uzlabot lauku saimniecību dzīvotspēju un visu lauksaimniecības veidu konkurētspēju;
 - veicināt pārtikas preču aprites organizēšanu un riska pārvaldību;
 - atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas;
 - veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;
 - veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību.
- Uz šo pasākumu attiecas Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums Nr. 8/2013 “Atbalsts mežu ekonomiskās vērtības uzlabošanai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai” (<http://eca.europa.eu>).
- Mežsaimniecības pasākumi 2. ass ietvaros:
 - Lauksaimniecības zemes pirmreizējā apmežošana;
 - Agromežsaimniecības sistēmu pirmreizējā izveide uz lauksaimniecības zemes;
 - Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana;
 - Natura 2000 maksājumi;
 - Meža vides maksājumi;
 - Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana;
 - Neienesīgās investīcijas.
- Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Vācija (5), Grieķija, Spānija (17), Francija (3), Itālija (20), Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Austrija, Polija, Portugāle (3), Slovākija.

2. grafiks

Plānotais ELFLA atbalsts 226. pasākuma ietvaros 2007.–2013. gadam (miljoni EUR)

Avots: ES Komisija.

20 Regulas (EK) Nr. 1698/2005 48. pants un Regulas (EK) Nr. 1974/2006 33. pants.

13

ELFLA maksājumi šā pasākuma ietvaros līdz 2012. gada 31. decembrim sasniedza aptuveni 860 miljonus EUR. Lielākā daļa atbalsta (80 %) bija izlietota preventīvām darbībām, galvenokārt ugunsgrēku novēršanai (sīkākas ziņas par finanšu resursu piešķiršanu 226. pasākumam sk. **I pielikumā**).

14

Publisko finanšu atbalsts ir pieejams gan privātiem, gan valsts mežiem, jo 226. pasākumam ES regulas neizslēdz nekādus īpašumtiesību veidus. Lauku attīstības atbalstu preventīvām darbībām ugunsgrēku novēršanai

var piešķirt tikai tiem mežiem, kuros atbilstoši dalībvalstu klasifikācijai ir liels vai vidējs meža ugunsgrēka risks saskaņā ar valsts mežu aizsardzības plāniem, un šie pasākumi var ietvert aizsardzības infrastruktūru izveidi (piemēram, meža taku, celiņu, ūdens ņemšanas vietu, ugunsdrošības joslu, attīrītu un izcirstu teritoriju ierīkošana), preventīvas mežsaimnieciskas darbības (piemēram, veģetācijas kontrole, retināšana, veģetācijas struktūras dažādošana) un pastāvīgu meža ugunsgrēku uzraudzības iekārtu izveidi vai pilnveidošanu²⁰. Ugunsdrošības joslu gadījumā attiecināmās izmaksas, papildus ierīkošanas izmaksām, var ietvert arī attiecīgās platības turpmākās uzturēšanas izmaksas.

15

Attiecībā uz citām preventīvām darbībām, kuru mērķis ir atjaunot mežsaimniecības ražošanas potenciālu dabas katastrofu vai ugunsgrēku izpostītos mežos, ES regulās prasīts, lai darbības būtu saistītas ar katastrofu, un tas nozīmē, ka tām jābūt saistītām ar dabas katastrofas vai ugunsgrēka gadījumu vai šāda gadījuma risku, bet nav definēti nekādi īpaši attiecināmības nosacījumi, piemēram, minimālais riska līmenis.

16

Lauku attīstības atbalstu mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvu pasākumu ieviešanai dalīti pārvalda Komisija un dalībvalstis. Lauku attīstības programmas (LAP) dalībvalstis izstrādā valsts vai reģionālajā līmenī. Kad Komisija šīs programmas ir apstiprinājusi, dalībvalstis tās īsteno. Vienoto uzraudzības un novērtēšanas sistēmu izveidoja, pamatojoties uz kopīgiem rādītājiem, dalībvalstu ikgadējiem īstenošanas ziņojumiem, kā arī dažāda veida novērtējumiem.

17

Revīzijas galvenais uzdevums bija novērtēt, vai ELFLA atbalsta pasākums mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvu darbību ieviešanai tika labi pārvaldīts un vai Komisija un dalībvalstis var demonstrēt, ka atbalstam plānotie mērķi ir sasniegti rentabli.

18

Revīzijas uzmanības centrā bija turpmāk minētie jautājumi.

- a) Vai ar šo atbalstu tika mērķtiecīgi risinātas vajadzības dabas katastrofu un ugunsgrēka riska novēršanai?
- b) Vai finansētās darbības bija tādas, lai sasniegtu 226. pasākuma mērķus?
- c) Vai finansētās darbības bija rentablas?
- d) Vai uzraudzības līdzekļi ir piemēroti, lai novērtētu pasākuma efektivitāti un lietderību?

19

Revīzija aptvēra gan Komisiju, gan atsevišķas dalībvalstis. Komisijas līmenī revīzijas darbs aptvēra pasākuma izstrādi un Komisijas veiktās pārvaldības darbības, tostarp dalībvalstu iesniegto LAP apstiprināšanu un pasākuma īstenošanas pārraudzību. Dalībvalstu līmenī revīzija ietvēra Austrijas, Francijas (Akvitānija), Itālijas (Bazilikata), Slovākijas un Spānijas (Andalūzija) apmeklējumus. Kopā šo dalībvalstu ziņā ir vairāk nekā 85 % kopējo 226. pasākuma izdevumu, kas deklarēti līdz 2012. gada 31. decembrim.

20

Revīzijas darba gaitā tika caurskatītas lauku attīstības programmas, valsts vai reģionālie tiesību akti un administratīvās procedūras, kā arī apmeklētajās dalībvalstīs iztaujāja atbildīgās vadošās iestādes. Papildus tam revidēja 68 darbības, kas bija atbalstītas no 226. pasākuma, no tām 45 darbības revidēja uz vietas, lai pārbaudītu, kāda ir to dažādo attiecināmo darbību ietekme, kuras bija veiktas attiecīgajās mežu teritorijās (sīkāk sk. **II pielikumu**).

I daļa. Preventīvās darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas

21

Pienācīgi mērķtiecīgām preventīvām darbībām piemīt šādas iezīmes²¹:

- Komisijai ir pārskats par dabas katastrofām un ugunsgrēku riskiem, kad tā vērtē dalībvalstu iesniegtās lauku attīstības programmas;
- atlases process dalībvalstu līmenī ir pieskaņots lauku attīstības programmās apzinātajām vajadzībām;
- rezultātā finansējums nonāk riska apdraudētajās teritorijās.

Komisijai, kad tā apstiprināja lauku attīstības programmas, nebija pilnīga priekšstats par vajadzībām

Nav kopējas definīcijas mežiem, kuros ir ugunsgrēka risks

22

Kamēr līdz 2001. gadam bija spēkā Padomes Regula (EEK) Nr. 2158/92 par Kopienas mežu aizsardzību no uguns, tajā bija noteikti kritēriji meža teritoriju klasificēšanai atbilstoši mazam, vidējam vai lielam ugunsgrēku riskam. Šajā regulā bija prasīts, lai dalībvalstis izveidotu atbilstoši ugunsgrēka riska pakāpei klasificētu teritoriju sarakstus un nosūtītu tos Komisijai apstiprināšanai²². Komisijas lēmums, ar kuru tā izveidoja meža teritoriju liela un vidēja ugunsgrēku riska sarakstus Grieķijai, Spānijai, Francijai, Itālijai un Portugālei²³, nav atjaunināts kopš 2001. gada, un attiecīgi dalībvalstis, kuras iestājās Savienībā 2004. gadā un pēc tam, šajos sarakstos vispār nav iekļautas.

23

Pēc tam, kad minētā regula vairs nebija spēkā, Regulas (EK) Nr. 1698/2005 48. panta noteikumos bija prasība ugunsgrēku preventīvos pasākumus saistīt ar mežiem, kurus dalībvalstis saskaņā ar saviem mežu aizsardzības plāniem klasificējušas kā liela vai vidēja meža ugunsgrēku riska platības²⁴.

24

Tā kā nav kopēju ugunsgrēka riska novērtēšanas kritēriju, dalībvalstis veic riska analīzi, balstoties uz savu metodoloģiju. Rezultātā kritēriji, kas izmantoti, lai klasificētu meža platības kā vidēja vai liela riska platības, ES atšķiras.

25

Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma (*EFFIS*) ir Komisijas izveidota datubāze, kurā iekļauta informācija, kas svarīga meža ugunsgrēku gadījumu un to ietekmes uzraudzībai ES līmenī²⁵. Šie dati noder, kad jāsaprotava gada ziņojumi par meža ugunsgrēkiem Eiropā un kaimiņvalstīs²⁶. Tomēr, apstiprinot lauku attīstības programmas, tos neizmanto, lai novērtētu dalībvalstu ugunsgrēka riska analīzi. Komisija nav izdevusi īpašas pamatnostādnes²⁷ par ugunsgrēka riska klasifikāciju, lai veicinātu paraugpraksi un nodrošinātu dalībvalstu riska analīzes salīdzināmību un ticamību.

21 Šajā daļā uzmanība vērsta uz preventīvām darbībām, kuru efektivitāti nosaka to mērķtiecīgums. Tās veido 80 % no finansētajām darbībām.

22 Kā noteikts Regulas (EEK) Nr. 2158/92 2. panta 2. un 3. punktā, par liela riska teritorijām var uzskatīt tikai tās teritorijas Portugālē, Spānijā, Grieķijā un dažos Francijas un Itālijas reģionos, kur pastāvīgs vai ciklisks meža ugunsgrēku risks rada nopietnus draudus ekoloģiskajam līdzsvaram un cilvēku un īpašuma drošībai vai ir faktors, kas paātrina lauku teritoriju pārtuksnešošanās procesu. Citas teritorijas var atzīt par liela riska teritorijām, ja dalībvalstis ir iesniegusi pamatotu pieprasījumu. Teritorijas, kurās meža ugunsgrēku risks nav pastāvīgs vai ciklisks, bet nopietni apdraud mežu ekosistēmas, var klasificēt kā vidēja riska teritorijas.

23 Komisijas 1993. gada 24. jūnija Lēmums Nr. 1619/1993: tajā laikā (ES-12) 60 miljoni hektāru meža, kas atbilst 42 % no toreiz kopējās meža platības, bija klasificēti kā ugunsgrēka riska zonas, galvenokārt Vidusjūras rajonā.

24 Šī prasība nav mainīta 2014.–2020. gada periodam (sk. Regulas (ES) Nr. 1305/2013 24. panta 2. punkta trešo daļu).

25 Informācija par ES mežiem, kuros ir ugunsgrēka risks, ir izstrādāta, pamatojoties uz datu kopām *EFFIS*, tādām kā meteoroloģiskie ugunsgrēka draudi, ugunsgrēku izplatība, izdegušo platību perimetri un datu kopām par ugunsgrēka gadījumiem, ko iesniegušas valstis un ko papildina jebkāda cita informācija par meža resursu apmēru, piemēram, Kopīgā pētniecības centra mežu kartes vai Eiropas Zemes pārklājuma datu bāze. Datus brīvprātīgi katru gadu sniedz līdz 22 Eiropas valstīm, jo pēc 2006. gada vairs neviena ES regula neuzliek par pienākumu sniegt šādus datus (pēc tam, kad spēku zaudēja "Forest Focus" Regula (EK) Nr. 2152/2003).

26 KPC un Vides ģenerāldirektorāta kopīgais ziņojums "Meža ugunsgrēki Eiropā, Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā", 2012.

26

Piemērs ar Slovēniju ilustrē potenciālās neatbilstības, kuras var konstatēt, izmantojot *EFFIS* pieejamos datus. Saskaņā ar valsts sistēmu meža platību klasificēšanai atbilstoši meža ugunsgrēku riskam 1,8 no kopējiem 2 miljoniem hektāru meža zemes ir klasificēti kā vidēja vai liela riska platība valstī. Tomēr ne vēsturiskie dati par meža ugunsgrēkiem, ne *EFFIS* datubāze (sk. **3. grafiku**) nepamato tik augstu vidēja un liela riska platību īpatsvaru valstī. Slovēnijas iestādes Palātas revidentus neiepazīstināja ar savu klasifikācijas metodi vai kritērijiem, kas izmantoti, lai klasificētu meža platības atbilstoši dažādiem ugunsgrēka riska līmeņiem.

Komisijai nav visaptverošas informācijas par citām dabas katastrofām, kas skar mežus

27

Revidenti konstatēja, ka Komisijai nav visaptverošas informācijas par dabas katastrofu un katastrofālu notikumu (izņemot ugunsgrēkus) sastopamības vēsturisko attīstību. Komisijai nav pieejama analīze par to, kādā apmērā meža platībām nodara kaitējumu citi abiotiski (piemēram, sausums, vētras vai nogruvumi) vai biotiski (kaitēkļi un slimības) postījumi.

28

Savā paziņojumā "Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai"²⁸ Komisija nosaka šādus stratēģiskos virzienus: a) izveidot Eiropas Meža informācijas sistēmu, apkopojot saskaņotu Eiropas mēroga informāciju un integrējot dažādas informācijas sistēmas (piemēram, *EFFIS*) un datu platformas (..), b) vajadzība pielāgot ES meža informācijas sistēmu, c) vajadzība uzlabot, padarīt salīdzināmu un kopīgi izmantot meža informāciju un monitoringa datus (..) un d) vajadzība izstrādāt vairākus moduļus, piemēram, par mežiem un dabiskiem traucējumiem, tādiem kā meža ugunsgrēki un kaitēkļi.

29

Komisijai nav visaptverošas informācijas par citiem mežus ietekmējošu dabas katastrofu veidiem un attiecīgi tai trūkst pilnīga pārskata par katastrofu novēršanas vajadzībām, kad tā novērtē 226. pasākuma īstenošanas plānus, kas ierosināti dalībvalstu iesniegtajās lauku attīstības programmās.

Nepilnības atlases procesā dalībvalstu līmenī

30

Vadošajām iestādēm ir jānosaka prioritātes rīcībai visvairāk apdraudētajās meža platībās (ņemot vērā mežu multifunkcionalitāti, kas aprakstīta 1. un 2. punktā), kurās iepriekš ir apzināti potenciāli nozīmīgi riski. Tam jābūt atspoguļotam atlases procedūrā.

27 Savos secinājumos par meža ugunsgrēku novēršanu Eiropas Savienībā (Vispārējo lietu padomes 3010. sēde 2010. gada 26. aprīlī) Padome aicināja Komisiju "padarīt meža ugunsgrēkus par vienu no prioritātēm pašreizējā labas prakses piemēru apmaiņas darbā un pamatnostādņu izstrādē par riska novērtēšanu un plānošanu, kā arī par obligātajiem standartiem dažādu veidu katastrofu novēršanā". Komisija savā dienestu darba dokumentā par ES riska novērtējuma un kartēšanas pamatnostādņu katastrofu pārvaldībai (21.12.2010.) neko konkrēti nemin par ugunsgrēkiem un neatbalsta nekādus konkrētus riska kritērijus, etalonus vai standartus, tā akcentē pastāvošos trūkumus metodoloģijās un paskaidro, ka "risku novērtēšanai ieteicamo metožu un standartu katalogs tiks izstrādāts šo pamatnostādņu nākamajā redakcijā".

28 COM(2013) 659 final.

Nav efektīvu atlases procedūru...

31

Itālijā (Bazilikatā) pasākuma īstenošanai pieejamos līdzekļus vispirms sadalīja starp pašvaldību apvienībām proporcionāli šādās pašvaldību apvienībās nodarbināmajam mežstrādnieku skaitam. Pēc līdzekļu sadales apvienības iesniedza projektus un atbalsta pieteikumus atbilstoši katrai no tām jau piešķirtajiem līdzekļiem. Pēc tam projektus un atbalsta pieteikumus formāli atlasīja un sarindoja, bet tam nebija praktiskas ietekmes, jo bija pieņemti visi pieteikumi un tika apstiprinātas jau piešķirtā atbalsta summas.

32

Turklāt attiecībā uz atbalstīto meža platību atlasī nebija ne dokumentu, kas pamatotu izdarīto izvēli, ne atsauču uz konkrētiem riska līmeņiem, ne arī citu tehniski prioritāru mērķu (piemēram, pašvaldības mežu apsaimniekošanas plānā paredzēts darbs ar konkrētu termiņu, vajadzība īstenot vai pabeigt darbības, kas jau veiktas citos pašvaldības mežos).

33

Spānijā (Andalūzijā) 226. pasākumam bija formulēti vairāki atlases kritēriji. Tika piemērota atlases procedūra, kas tika dokumentēta konkurētspējīgu ieguldījumu priekšlikumu konkursu gadījumā. Turpretim reģionālo iestāžu tieši veicinātās darbības, kas veidoja vairāk nekā trīs ceturtdaļas izdevumu, kritēriji nedeva iespēju noteikt prioritārās darbības, pamatojoties uz īpašu riska analīzi, un atlases procedūra nebija dokumentēta.

34

Austrija ir ieviesusi mežsaimniecības atbalsta sistēmu. Vietējās reģionālās mežsaimniecības pārziņā esošā teritorija ir sadalīta starp profesionāliem meža konsultantiem, kuri atbild par tiešo saziņu ar mežu īpašniekiem un apsaimniekotājiem. Konsultanti izlemj, vai mežu apsaimniekotāju ierosinātie mežsaimniecības pasākumi ir atbalstāmi. Šis lēmums nebalstās uz skaidriem atlases kritērijiem un uz ierosinātā mežsaimniecības pasākuma rakstisku novērtējumu (tehnisko specifikāciju, svarīguma, steidzamības, ietekmes uz vidi utt. novērtējums).

...vai arī atlases kritērijos nav noteiktas prioritātes vajadzībām vides jomā

35

Rīcībai vides aspektā visvērtīgākajās ES meža platībās (tādās kā *Natura 2000* teritorijas) ne vienmēr bija dota priekšroka²⁹ (sk. **1. izcēlumu**). Saskaņā ar aplēsēm *Natura 2000* meža platību tīkls klāj aptuveni 20 % no kopējās ES meža platības³⁰. *Natura 2000* teritoriju tīkla mērķis ir nodrošināt Eiropas visvairāk apdraudēto sugu un dzīvotņu ilgtermiņa izdzīvošanu³¹.

- 29 Izņemot Andalūziju gadījumā, kad atbalstu piešķir, pamatojoties uz konkurētspējīgiem ieguldījumu priekšlikumu konkursiem.
- 30 EVA ziņojums Nr. 5/2012 "Apskats par Eiropas aizsargājamajām teritorijām" [*Protected areas in Europe - an overview*], 70.–79. lpp. *Natura 2000* tīklā iekļautais zemes komponents (768 000 km²) – 46 % no tā ir *Natura 2000* meža platība – aptver aptuveni 17,9 % no ES-27 zemes teritorijas. Kopējā meža platība ES-27 ir ap 1,8 miljoniem km².
- 31 Tā ir ietverta īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (SAC), ko dalībvalstis noteikušas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu, un ietver arī īpaši aizsargājamas teritorijas (SPA), ko tās nosaka saskaņā ar Putnu direktīvu. *Natura 2000* nav stingra dabas rezervātu sistēma, kur jebkāda cilvēku darbība ir aizliegta. Tā kā tīklā noteikti būs iekļauti dabas rezervāti un lielākā daļa zemes, visticamāk, arī turpmāk piederēs privātpersonām, uzsvars būs uz ilgtspējīgas apsaimniekošanas nodrošināšanu nākotnē.

Prioritāšu noteikšana vides jomas vajadzībām dalībvalsts līmenī

Kaut arī liela daļa Slovērijas mežu tiek klasificēta kā aizsargāti meži (tostarp *Natura 2000* teritorijas), kam vides aspektā ir liela vērtība, atlases procesa laikā tiem nebija noteikta prioritāte, un tas ierobežoja 226. pasākuma potenciālo ietekmi uz vidi.

Francijā (Akvitānijā) bija plānotas atjaunošanas darbības, lai atbalstītu pēc iespējas lielāku vētrā cietušo meža platību, bet nebija noteikta prioritāte mežiem ar lielāku vērtību vides aspektā. Arī reģionālie noteikumi neņēma vērā vides faktoros attiecībā uz koksnes izvešanu, izpostīto platību tīrīšanu un atjaunošanu³². Piemēram, tajos nebija prasīts veikt apdraudēto teritoriju ekoloģisko izpēti projekta līmenī un tie neaizliedza noteiktas darbības, kas ietekmē augsnes aizsardzību, piemēram, augsnes virskārtas bojāšanu ar buldozeru.

32 Salīdzinot ar Akvitānijas reģionu, Lotringas reģionā, kas arī finansēja ieguldījumus 1999. gada vētrā izpostīto mežaudžu atjaunošanai, izstrādāja noteikumus, lai ņemtu vērā vides aspektus.

Finansējums nebija pieskaņots apzinātajiem riskiem un vajadzībām

36

Finansējums ir jāpieskaņo apzinātajiem riskiem un jānovirza platībām, kur tas ir visvairāk vajadzīgs.

Slovākijā un Austrijā finansējums neatbilda apzinātajiem riskiem...

37

Slovākijā finanšu atbalsta piešķirums 226. pasākuma ietvaros neatbilda galvenajiem potenciālajiem meža apdraudējumu faktoriem. Piemēram, kaut arī ar vēju saistītās katastrofas valstī bija visnozīmīgākais mežu postījumu faktors (80 %), – nākamais bija sniegš (12 %) un sausums ar karstuma periodu (7 %)³³ – lielākā daļa publiskā atbalsta

saskaņā ar 226. pasākumu tika izlietota meža ugunsgrēku novēršanas darbībām (61 %), galvenokārt, lai finansētu un uzturētu meža ceļus, kuri pamatā tika izmantoti mežu ekspluatācijai, nepamatojot, kā šīs darbības konkrēti saistāmas ar ugunsgrēku novēršanu.

38

Austrijā, kaut arī bija izstrādāti detalizēti mežu apsaimniekošanas plāni un apdraudēto zonu plāni, atbalsta plānošanā Austrijas iestāžu veiktajam meža aizsardzības riska novērtējumam bija ierobežota nozīme. Nebija skaidras korelācijas starp galveno meža risku un budžeta izdevumiem. Piemēram, Zalcburgas federālajai zemei, kuras 376 000 hektāros meža risks ir novērtēts skalā no ļoti maza līdz vidējam, bija piešķirts nedaudz vairāk līdzekļu nekā Karintijai, kuras 584 000 hektāros meža risks ir novērtēts no vidēja līdz ļoti lielam.

33 Saskaņā ar Slovērijas Valsts mežu centra izdoto 2012. gada pārskatu par kaitīgo faktoru sastopamību mežos un prognozi nākamajam gadam.

... savukārt Itālijā (Bazilikata) un Spānijā (Andalūzijā) finansējums galvenokārt nonāca valsts mežos, kur ar to atbalstīja darbietilpīgus pasākumus

39

Revidenti konstatēja neproporcionāli lielus atbalsta piešķirumus atsevišķām valsts iestādēm (reģionālās pārvaldes iestādēm vai pašvaldībām) darbībām valsts mežos, kā arī līdzekļu koncentrāciju dārgiem un darbietilpīgiem pasākumiem.

40

Itālijā (Bazilikata) 226. pasākumu piemēroja vienīgi pašvaldībām piederošajiem mežiem, kas ir tikai 30 % no reģiona kopējās meža platības. Tas, ka mežs pieder pašvaldībai, nenozīmē, ka attiecīgajā platībā ir lielāks ugunsgrēka risks. Faktiski 2012. gadā Bazilikatā ugunsgrēku skartā meža platība ir palielinājusies par 93 % salīdzinājumā ar 2011. gadu un par 231 % salīdzinājumā ar 2009.–2011. gada periodu. Šie ugunsgrēki bija notikuši galvenokārt privātajos mežos. Atbalsta piešķiršana pašvaldību mežiem notika tāpēc, lai nodrošinātu darbu mežstrādniekiem, ko katru gadu sezonas darbam pieņem pašvaldības, kurām pieder meži (sk. 31. punktu).

41

Spānijā (Andalūzijā), kaut arī vairāk nekā 70 % meža platības pieder privātpersonām, pasākuma izdevumi valsts meža platībām bija aptuveni trīs reizes lielāki nekā privātajiem mežiem. Ne lauku attīstības programmā, ne *ex ante* novērtējumā nebija informācijas, kas pamatotu šādu nevienlīdzīgu finanšu resursu sadali, lai gan Spānijas iestāžu paskaidrojums par to, ka privāto mežu nozare nav ienesīga, liecina par vajadzību pēc publiskā atbalsta.

42

Turklāt tajā pašā reģionā, kad 2008. gadā notika konkurētspējīgi ieguldījumu priekšlikumu konkursi, publiskais atbalsts, ko saskaņā ar 226. pasākumu piešķīra krūmiem un krūmājiem klāto platību tīrīšanai, bija vairāk nekā sešas reizes lielāks par kopsommu, ko reģions izlietoja citiem īpašiem pasākumiem, kurus finansēja ugunsgrēku profilaksei, piemēram, ugunsdrošības joslu izveidei un uzturēšanai vai ūdens ņemšanas vietu izveidei un uzturēšanai. Lai gan krūmiem un krūmājiem klātu platību tīrīšanai ir pozitīva ietekme uz uguns izplatīšanās ierobežošanu, tas ir dārgi un darbietilpīgi. Spānijas iestādes atzina, ka tīrīšana un retināšana ir tikusi izmantota daudzās platībās, kur ekonomiski un ekoloģiski ieteicamāka būtu bijusi kontrolēta izdedzināšana. Savu izvēli tās pamatoja ar apmācīta personāla trūkumu un juridisku (vajadzīgi detalizēti administratīvi dedzināšanas rīkojumi) un sociālu šķēršļu eksistenci, bet tās plāno tuvākajā nākotnē izstrādāt kontrolētas dedzināšanas izmantošanu.

II daļa. Revīzijā konstatēja darbības, kas nebija piemērotas 226. pasākuma mērķu sasniegšanai

Revidētās darbības pēc būtības kopumā deva ieguldījumu 226. pasākuma mērķu sasniegšanā, tomēr...

43

Atbalsts saskaņā ar 226. pasākumu bija jāpiešķir tikai mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai mežos, ko izpostījušas dabas katastrofas un ugunsgrēki, un preventīvu darbību ieviešanai. Daudzas no revīzijas laikā skatītajām līdzfinansētajām darbībām (ugunsdrošības joslas, retināšana, tīrīšana utt.) būtībā deva ieguldījumu atbalsta mērķu sasniegšanā. Daži projekti bija īpaši svarīgi, jo ievērojami uzlaboja ugunsdrošību (sk. **2. izcēlumu**).

...atbalsts tika piešķirts dažām mežsaimniecības darbībām, kas nebija saistītas ar dabas katastrofām

Kaitēkļu un slimību kontrole

44

Atjaunošanai un preventīvajām darbībām saskaņā ar 226. pasākumu jābūt saistītām ar katastrofu tādā nozīmē, ka tās ir jāsaista ar dabas katastrofas iespējamības risku. Insektu/kaitēkļu nodarīto postu pašu par sevi neuzskata par dabas katastrofu³⁴. Tāpēc ar parastu kaitēkļu kontroli saistītās darbības nebūtu jāfinansē, ja vien uzliesmojums nav dabas katastrofas sekas. Spānijā (Andalūzijā) un Slovākijā preventīvas darbības saistībā ar kaitēkļu kontroli atbalstīja no 226. pasākuma, kaut arī tās nebija saistītas ar dabas katastrofām. Tās uzskatīja par attiecināmām, jo šajā teritorijā jau bija kaitēkļu izplatības uzliesmojums. Tomēr uzliesmojuma ierobežotais mērogs neliecināja par dabas katastrofas riska pastāvēšanu.

34 Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2009. gada marta ziņojums par mežsaimniecības pasākumu īstenošanu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1698/2005: "... Tomēr pasākumus, kas saistīti ar kaitēkļu kontroli, var uzskatīt par attiecināmiem 226. pasākumam, ja tie ir saistīti ar tādām dabas katastrofām kā vētras, plūdi vai meža ugunsgrēki."

Labas prakses piemērs (vides aspektā ļoti vērtīgi projekti)

Austrijā finansēja vairākus projektus, kuri paredzēja novērst nogruvumus mežos, kam noteikts aizsardzības statuss; koki tika nogāzti horizontāli, un tas arī labi palīdz aizsargāt ūdens avotus, kas ieplūst blakusesošajās pašvaldību ūdens sistēmās.

No citiem pasākumiem pārnests darbības

45

Austrijā visas darbības, kuras bija sāktas saskaņā ar 224. pasākumu ("Natura 2000 maksājumi") un 225. pasākumu ("Meža vides maksājumi"), beigās tika finansētas no 226. pasākuma. Taču 224. un 225. pasākums ir paredzēts darbībām, kuru mērķis ir saglabāt un uzlabot meža platības un mežaudzes nesaistīti ar katastrofu novēršanu, bet 226. pasākums sniedz tikai ar katastrofām saistītu atbalstu. Līdzīgi dažus stādīšanas projektus, kurus sākotnēji pieteica 122. pasākumam, kas paredzēts "mežu ekonomiskās vērtības palielināšanai", vēlāk apstiprināja 226. pasākumam, nesniedzot skaidras norādes par to saistību ar kādām dabas katastrofām.

Koku sugu skaita palielināšana

46

Atbalsts no 226. pasākuma Andalūzijā iekļāva darbības, kuru mērķis bija saglabāt un uzlabot ekosistēmas ar mežiem klātās platībās, palielinot koku sugu skaitu konkrētā teritorijā, kurā nebija nekādas noplicināšanas vai koku sedzes mazināšanās dabas katastrofas vai ugunsgrēka dēļ. Tādējādi Andalūzijā šo darbību sākotnējais mērķis nebija saistīts ar 226. pasākuma mērķi.

Infrastruktūra izbūvēta ilgi pēc dabas katastrofas

47

Mitras koksnes uzglabāšana ir metode, kas palīdz saglabāt koka kvalitāti pēc nociršanas un tādējādi paaugstina pārdošanas cenu. Austrijā atbalstīja kokmateriālu uzglabāšanas iekārtas, lai novērstu mizgraužu nodarītos kaitējumus priežkoku platībām, kuras bija cietušas dabas katastrofās (vētrās). Revidenti konstatēja, ka šādas iekārtas, kuras bija izbūvētas ilgu laiku pēc katastrofas, faktiski tika izmantotas, lai uzglabātu dižskābarža koksni, ko tikai nedaudz bojā mizgrauži.

Galvenās attiecināmības prasības dažiem īstenoto darbību veidiem nevarēja pārbaudīt

48

Regulas (ES) Nr. 65/2011 4. panta 1. punktā kā vispārējs kontroles princips noteikts, ka dalībvalstis izveido kontroles sistēmu, kas nodrošina visu nepieciešamo pārbaūžu veikšanu, lai nodrošinātu atbalsta piešķiršanas noteikumu ievērošanas efektīvu kontroli. Tās pašas regulas 33. panta 2. punktā teikts, ka jā saglabā pietiekama revīzijas posmu izsekojamība.

49

Veicot revīziju, Palāta konstatēja sistēmiskas nepilnības, kas aprakstītas **3. izcēlumā**. Šo nepilnību dēļ nebija iespējams pārbaudīt atbilstību noteikumiem, ar kādiem atbalsts bija piešķirts, jo nebija dokumentu vai informācijas galveno attiecināmības prasību pamatošanai.

Atbalstu piešķira par mežu ceļiem, lai gan nebija pierādīts, ka tie dod īpašu labumu ugunsgrēku novēršanā...

50

No 226. pasākuma atbalstīja meža ceļu un taku izveidi un uzturēšanu Francijā (Akvitānijā), Austrijā, Slovākijā un Spānijā (Andalūzijā); šos ceļus un takas izmantoja, lai izvestu koksni un citus mežistrādes materiālus (korķakoka mizu) no produktīviem privātajiem mežiem (sk. **4. izcēlumu**).

51

226. pasākuma mērķis nav tādu meža ceļu izveide un uzturēšana, kurus izmanto galvenokārt koku un citu meža materiālu izvešanai. Šīm darbībām ELFLA paredz attiecīgu atbalstu no 1. ass (122. un 125. pasākums), kuru mērķis ir uzlabot mežsaimniecības nozares pasākumu konkurētspēju. Kaut arī meža ceļi ugunsgrēku apkarošanai ir nepieciešami, no 226. pasākuma nebūtu jāatbalsta projekti, kuru pamatā galvenokārt ir ekonomiski mērķi un kuri nedod īpašu labumu ugunsgrēku novēršanā. Vairākos revidētajos projektos (5 no 8 revidētajiem projektiem ietvēra ceļus privātos mežos) nebija iekļauts pamatojums ieguvumiem saistībā ar ugunsgrēku novēršanas mērķiem tā, lai nodrošinātu atbalsta efektīvu ieguldījumu vides jomas mērķu sasniegšanā.

Piemēri nepilnīgai informācijai vai dokumentācijai saistībā ar atbalsta piešķiršanu 226. pasākuma ietvaros

Akvitānijā (Francijā) svarīgs attiecināmības kritērijs, kas bija jāpārbauda visiem atbalsta pieteikumiem, bija atbilstība minimālajam kaitējuma sliekšnim, ko bija noteikušas reģionālās iestādes (vismaz 40 %). Revidenti atklāja, ka nebija administratīvas informācijas sistēmas, lai identificētu mežaudzes, kuras cietušas 1999. gada vētrās, un apzinātu bojājumu līmeni. Rezultātā nebija iespējams pārbaudīt pieteikuma iesniedzēju deklarāciju precizitāti.

Slovākijā publiskā iepirkuma procesa dokumentācija bija nepilnīga, jo ar saņēmēju saistītajā dokumentācijā tika saglabāts tikai uzvarējušais piedāvājums, nevis zaudējušie piedāvājumi. Rezultātā bija zuduši pierādījumi par piedāvājumu efektīvu novērtēšanu.

Piemērs no 226. pasākuma atbalstīto meža ceļu izmantošanai saimnieciskajā darbībā (Akvitānija, Francija)

52

Piemēram, Austrijā projekts attiecās uz meža ceļa izbūvi, un tas radīja piekļuvi 25 ha meža. Projekta galvenais mērķis bija sagatavot mežu, lai tā īpašnieki varētu izvest kokus. Starp projekta dokumentos izklāstītajiem argumentiem bija neizmantoto meža rezervju sakopšana, koksnes sakopšanas rentabilitātes palielināšana un vietējo kokzāģētavu apgāde.

...un tam varētu būt negatīva blakusietekme uz vidi, ja apstākļi uz vietas nav pienācīgi ņemti vērā

53

Jāprecizē un jāpaskaidro nosacījumi, ar kādiem piešķir atbalstu meža ceļu izveidei un uzturēšanai saskaņā ar

226. pasākumu, lai nodrošinātu to, ka atbalsts efektīvi sekmē mērķu sasniegšanu vides jomā. ES noteikumos nav paredzētas nekādas obligātās prasības, piemēram, piekļuves ierobežošana, blīvums, kas neapdraud ekosistēmu aizsardzību vai arī obligāta projektu apstiprināšana, ko veiktu vietējie ugunsdzēsības dienesti, lai garantētu pienācīgu vides aizsardzību. Saskaņā ar Vides ģenerāldirektorātam sagatavoto tehnisko ziņojumu "Priekšizpēte par līdzekļiem mežu izkalšanas apkaršanai Eiropas Savienībā" (2007. gada decembris) ceļu izbūve var sekmēt mežu aizsardzību, bet var tai arī kaitēt (...). Meža ceļu tīkls ļauj piekļūt meža ugunsgrēkiem un tādā veidā palīdz meža ugunsgrēkus apkarot. Negatīvā ietekme ir tāda, ka meži tiek pārāk sadalīti, kas destabilizē ekosistēmas funkcijas un tādējādi padara mežus vēl neaizsargātākus".

54

Slovākijā meža ceļiem, kurus finansēja saskaņā ar 226. pasākumu, Komisijas apstiprinātajā lauku attīstības programmā bija paredzēts optimālais blīvums 20–25 m/ha. Revidenti konstatēja, ka faktiski tika atbalstīts neproporcionāli liels meža ceļu blīvums, un tam var būt negatīva ietekme uz attiecīgo mežu ekoloģisko stāvokli. Piemēram, kāda privātpersona, kas saņēma līdzekļus, 2008. gadā iesniedza četru projektu pieteikumus saistībā ar jaunu meža ceļu izveidi savā mežsaimniecībā³⁵. Pirms šā infrastruktūrālā ieguldījuma meža ceļu garums šajā mežsaimniecībā bija nenozīmīgs. Pateicoties ieguldījumam, tika izbūvēti aptuveni 40 km jaunu meža ceļu, un meža ceļu blīvums palielinājās līdz 36 m/ha, kas pārsniedz lauku atbalsta programmā norādīto blīvumu – 20–25 m/ha. Cits saņēmējs savā 24,96 ha lielajā mežsaimniecībā izbūvēja 3 619 m meža ceļu, sasniedzot meža ceļu blīvumu 145 m/ha, kas ir ļoti augsts rādītājs, salīdzinot gan ar Slovākijas vidējo blīvumu (aptuveni 10,6 m/ha), gan ar lauku attīstības programmā norādīto optimālo blīvumu – 20–25 m/ha.

III daļa. Finansēto darbību rentabilitāte nebija pienācīgi nodrošināta

Ne vienmēr bija pierādīta izmaksu pamatotība

55

Komisijas Regulas (ES) Nr. 65/2011, ar kuru īsteno Regulu (EK) Nr. 1698/2005 attiecībā uz pārbaudes kārtību, 24. panta 2. punkta d) apakšpunktā noteikts, ka atbalsta pieteikumu administratīvajās pārbaudēs jo īpaši pārbauda pieteikumā deklarēto izmaksu pamatotību, ko novērtē, izmantojot piemērotu novērtēšanas sistēmu, piemēram, standarta izmaksas, dažādu piedāvājumu salīdzināšanu vai novērtēšanas komitejas iesaistīšanu.

56

Austrijā, Slovākijā un Itālijā (Bazilikatā) ieviesto procedūru nepilnības negatīvi ietekmēja atbalstīto darbību izmaksu pamatotību (sk. **5. izcēlumu**).

35 Viss mežs ir klasificēts kā liela ugunsgrēka riska platība.

Standartizmaksu nepietiekama pamatojuma piemēri

1. piemērs

Austrijā intervences pasākumu veidu un to maksimālās summas (fiksētas augšējās robežas vai vienreizēji maksājumi par hektāru vai par koku) noteica katru gadu. Tomēr nebija pamatojuma vai acīmredzamas loģikas, kas izskaidrotu, kāpēc katru gadu noteica citas maksimālās summas un kāpēc bija tik lielas atšķirības.

Apmežošana pēc dabas katastrofām

Karintijā lapu koku mežu apmežošanai noteiktā maksimālā summa (>75 % platlapju koku) sākotnēji bija noteikta 1 800 EUR par hektāru 2008. gadā, bet no 2009. gada to palielināja līdz 2 500 EUR par hektāru. 2010. gadā atbalsts apmežošanai bija līdz 6 000 EUR par hektāru.

Retināšana

Arī Karintijā maksimālo summu retināšanai palielināja no 300 EUR par hektāru 2008. gadā līdz 400 EUR par hektāru 2009. gadā, un vienreizējiem maksājumiem mežu aizsardzībai tā palielinājās no 420 EUR par hektāru līdz 560 EUR par hektāru.

Lejasaustrijā no 2007. gada līdz 2009. gadam publiskais atbalsts retināšanai bija 350 EUR par hektāru. 2010. gadā to palielināja līdz maksimālajai summai 750 EUR par hektāru (ja to apliecina rēķini) vai 500 EUR par hektāru, ja izmaksā vienreizēju maksājumu. Sākot no 2011. gada, abas summas atkal tika samazinātas līdz 350 EUR par hektāru.

2. piemērs

Kā parādīts turpmāk tekstā, Bazilikatas reģionā par tādiem pašām vai līdzīgām preventīvām darbībām noteiktās standartizmaksas bija daudz augstākas nekā citos Bazilikatas kaimiņu reģionos.

Tīrīšanā izmantots roku darbs

Standartizmaksas par manuālu tīrīšanas darbu, lai izveidotu 1,2 metrus platas takas, Bazilikatā bija 7,81 EUR par metru, bet salīdzināmas darbības standartizmaksas – “metru platas takas izveide jebkāda veida platībā” – Apūlijas reģionā maksāja tikai 3,58 EUR par metru.

Dienesta taku atjaunošana

Attiecībā uz dienesta taku atjaunošanu standarta darba laiks bija 35 minūtes metram un standartizmaksas bija 6,89 EUR par metru Bazilikatā. Par līdzīgu darbību Apūlijas reģionā standarta darba laiks bija 9 minūtes (ietverot trīs minūtes ar trimmeri) un standartizmaksas bija 2,15 EUR par metru. Līdzīgas darbības tika veiktas Kampānijas reģionā, kur to izmaksas bija 2,77 EUR par metru.

57

Bazilikatas reģionā pasākumus varēja veikt daudz ekonomiskāk un lietderīgāk, vairāk izmantojot mašīnas (kā to darīja citos reģionos), nevis roku darbu. Tā kā daudz plašāk tika izmantots roku darbs, vairākos gadījumos Bazilikatas reģionam noteiktās standartizmaksas bija daudz augstākas nekā citos reģionos par tām pašām vai līdzīgām darbībām (sk. **6. izcēlumu**).

58

Slovākijā uz visiem projektiem attiecas publiskā iepirkuma noteikumi, kam jānodrošina lietderīgs publisko līdzekļu izlietojums. Revidenti ievēroja, ka nevienā no saņēmēju pieprasītajām ieguldījumu izmaksām nebija veikts pamatotības novērtējums pat tad, kad projektus 100 % finansēja no publiskajiem līdzekļiem. Vienīgā oficiālā pārbaude bija pārlicināšanās, ka pieteikuma iesniedzēja deklarētie izdevumi nepārsniedz publiskā iepirkuma procesā noteikto maksimālo summu.

6. izcēlums

Piemērs dārgam pasākumam, jo tajā izmantots roku darbs

Meža ceļu uzturēšana

Kopējās uzturēšanas izmaksas 7 253,82 metriem meža ceļa Bazilikatā sasniedza 337 665,32 EUR³⁶, kad standartizmaksas bija 46,55 EUR par metru.

Tikpat gara līdzīga meža ceļa uzturēšana Toskānā, izmantojot gan roku darbu, gan mehāniskus līdzekļus, izmaksātu tikai 37 828,67 EUR, jo standartizmaksas šajā reģionā ir 5,21 EUR par metru.

36 46,55 EUR par metru.

59

Andalūzijā nebija veiktas dažas darbības, kuras atbilda aptuveni 13,5 % kopējās līgumcenas par mežsaimniecības darbu veikšanu projektā, kas attiecās uz valsts mežiem. No otras puses, līgumslēdzējs bija veicis dažas citas darbības par daudz augstāku cenu, nekā bija plānots tehniskajā projektā. Tā kā kopējās projektam apstiprinātās izmaksas nebija pārsniegtas, saņēmējam nebija jāpamato ne atsevišķu darbību neveikšana, ne citu darbību palielinātās izmaksas.

60

Francijā par atsevišķiem atjaunošanas un uzturēšanas darbiem saņēmējiem kopā ar pieteikumu bija jāiesniedz tikai viens piedāvājums. Vairāku piedāvājumu iesniegšana būtu sekmējusi to, ka tiek izraudzīts ekonomiski izdevīgākais piedāvājums.

Atsevišķos gadījumos bija pārmērīga publiskā atbalsta risks

61

Atbalsta sniegšana gadījumos, kad saņēmējs nav uzskatāmi pierādījis, ka viņam tas vajadzīgs (liekais atbalsts), grauj atbalsta efektivitāti.

62

Pasākuma ietvaros Austrijā finansēja jau pabeigtus projektus. Valsts īstenošanas noteikumi stājās spēkā 2008. gada sākumā, un attiecīgi pirmie dotācijas piešķiršanas lēmumi tika pieņemti tikai 2008. gada aprīlī. Tomēr potenciālajiem saņēmējiem bija atļauts un tos mudināja iesniegt atbalsta pieteikumus no 2007. gada janvāra, un tie varēja īstenot projektus, uzņemoties risku nesaņemt atbalstu. Kopumā 2007. gadā tika iesniegts 3 671 atbalsta pieprasījums, un vismaz 444 projekti bija pabeigti līdz dotācijas piešķiršanas lēmuma pieņemšanas dienai. Attiecībā uz pieteikumiem, kas bija iesniegti, sākot no 2008. gada, vismaz 147 projekti bija īstenoti pirms dotācijas apstiprinājuma saņemšanas, kaut arī kopš 2008. gada spēkā esošie īstenošanas noteikumi paredzēja, ka ar projektu saistītās izmaksas 226. pasākuma projektiem ir attiecināmas tikai no atbalsta lēmuma pieņemšanas datuma. Šādos apstākļos saņēmēju sākotnējais lēmums īstenot projektus bez atbalsta liek apšaubīt to vajadzību saņemt publisko atbalstu.

63

Slovākijā divi no revidētajiem saņēmējiem, kas saņēma atbalstu meža ceļu būvei, uz vietas veiktā revīzijas apmeklējumā laikā apstiprināja, ka būtu īstenojuši pasākumus arī bez publiskā atbalsta.

64

Spānijā galvenokārt lauksaimniecības zeme (zālāji ar kokiem, krūmāju zālāji un ganības), kas bija deklarēta kā "attiecināmie hektāri" nolūkā aktivizēt maksājumtiesības³⁷, un kā tāda identificēta Spānijas zemes gabalu identifikācijas sistēmā, arī bija attiecināma mežsaimniecības atbalsta piešķiršanai no 226. pasākuma. Dažiem saņēmējiem izmaksāja atbalstu par krūmu un krūmāju tīrīšanu 226. pasākuma ietvaros; tā skaitījās preventīva darbība, lai gan viņiem jau tāpat bija prasīts uzturēt savu zemes gabalu kā lauksaimniecības zemi – labā lauksaimniecības un vides stāvoklī (t. i., bez krūmiem un krūmājiem).

37 34. pants Padomes 2009. gada 19. janvāra Regulā (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 30, 31.01.2009., 16. lpp.), nosaka, ka atbalstu piešķir pēc tam, kad aktivizētas tiesības uz maksājumu par hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu. Hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu jeb "attiecināmais hektārs" tajā pašā pantā ir definēts kā jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme (..) vai – ja zemes gabalu izmanto arī ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām, to pārsvarā izmanto lauksaimniecības darbībām".

IV daļa. Uzraudzības līdzekļi neļauj Komisijai un dalībvalstīm pienācīgi novērtēt 226. pasākuma efektivitāti un lietderību

65

Vērtējot, vai 226. pasākums ir bijis efektīvs, ir jāizmanto pienācīgi uzraudzības un vērtēšanas līdzekļi, kas ļauj apzināt vajadzīgos uzlabojumus, lai pēc iespējas palielinātu ES atbalsta ietekmi.

Pieejamie uzraudzības līdzekļi

66

Laikposmam no 2007. gada līdz 2013. gadam, Komisijai un dalībvalstīm sadarbojoties, bija izveidota vienota uzraudzības un novērtēšanas sistēma. Lauku attīstības programmu progresu un efektivitāti saistībā ar to mērķiem nosaka, izmantojot sākumstāvokļa rādītājus, kā arī ņemot vērā programmu finanšu izpildi, īstenošanas rezultātus un ietekmi³⁸.

67

Komisija izdeva pamatnostādnes, kurās noteikti turpmāk minētie iznākumu rādītāji saistībā ar 226. pasākuma īstenošanu: a) preventīvo/atjaunošanas darbību skaits; b) izpostītā meža atjaunotās platības un c) ieguldījumu kopējais apmērs. Papildus šiem iznākumu rādītājiem vienotajā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā (VUNS) 226. pasākumam bija formulēti turpmāk uzskaitītie rezultātu rādītāji: patība, kurā notiek veiksmīga zemes apsaimniekošana, kas sekmē bioloģisko daudzveidību, uzlabo ūdens un augsnes kvalitāti un mazina klimata pārmaiņas.

Nepietiekami rādītāji, lai izmērītu mērķu sasniegšanu

68

Kaut arī lielākajai daļai finansēto darbību bija preventīvs raksturs, šīm darbībām noteiktie iznākumu rādītāji (preventīvo darbību skaits) bija nepietiekami. Tāds iznākuma rādītājs kā "izpostītā meža atjaunotās platības" attiecas tikai uz mežu, ko reāli izpostījušas katastrofas, tātad tikai uz atjaunošanas darbībām.

69

Attiecībā uz rezultātu rādītājiem par bioloģiskās daudzveidības, ūdens un augsnes kvalitātes uzlabošanu un klimata pārmaiņu mazināšanu revidenti konstatēja, ka neviena no apmeklētajām vadošajām iestādēm nespēja katras darbības rezultātu saistīt ar vienu vai otru šā rādītāja aspektu, un faktiski dažas paziņoja to pašu kopējo platību kā rezultātu, kas sasniegts katrā no rādītāja aspektiem.

38 Regulas (EK) Nr. 1698/2005 80. un 81. pants.

70

Rezultātu rādītājs, kas noteikts jaunajam 2014.–2020. gada plānošanas periodam³⁹ (lauku saimniecību skaits, kuras piedalās riska pārvaldības shēmās), nav uzlabojums atbalsta efektivitātes vērtēšanā, jo visticamāk, ka konstatētās nepilnības turpinās pastāvēt.

Starpposma novērtējumu ierobežotais noderīgums

71

Lauku attīstības programmas vērtē to sagatavošanas, īstenošanas un pabeigšanas posmā (*ex ante*, starpposma un *ex post* novērtējumi). *Ex ante* novērtējumu mērķis ir optimizēt budžeta līdzekļu sadali un uzlabot plānošanas kvalitāti, savukārt starpposma novērtējumos pārbauda līdzekļu izlietojuma pakāpi, ELFLA plānošanas efektivitāti un lietderību, kā arī tā sociālekonomisko ietekmi uz Savienības prioritātēm. Saistībā ar 226. pasākumu VUNS formulētie četri vērtēšanas jautājumi 2007.–2013. gada periodam attiecas uz to, kādā mērā atbalstītās darbības ir sekmējušas: a) mežsaimniecības potenciāla atjaunošanu (izpostītie meži); b) mežu saglabāšanu (preventīvas darbības); c) meža zemes apsaimniekošanas labāku ilgtspēju un d) vides uzlabošanu.

72

Revidenti konstatēja, ka saistībā ar 226. pasākumu no starpposma novērtējumiem iegūtā informācija bija atšķirīga un nepilnīga. Piemēram, attiecībā uz Bazilikatu un Akvitāniju (pretēji Andalūzijai) vērtētāji nebija atbildējuši ne uz vienu jautājumu. Taču, kaut arī saistībā ar Andalūziju bija atbildēti visi jautājumi, atbildes ne vienmēr nodrēja, lai izvērtētu īstenošanas gaitu, jo daži skaitliskie dati (pasākumu un hektāru skaits) bija sniegti gan atbildēs uz jautājumiem par mežu saglabāšanu, gan atbildēs par ilgtspējīgu meža zemes apsaimniekošanu.

Preventīvo darbību efektivitāte nav pienācīgi izmērīta

73

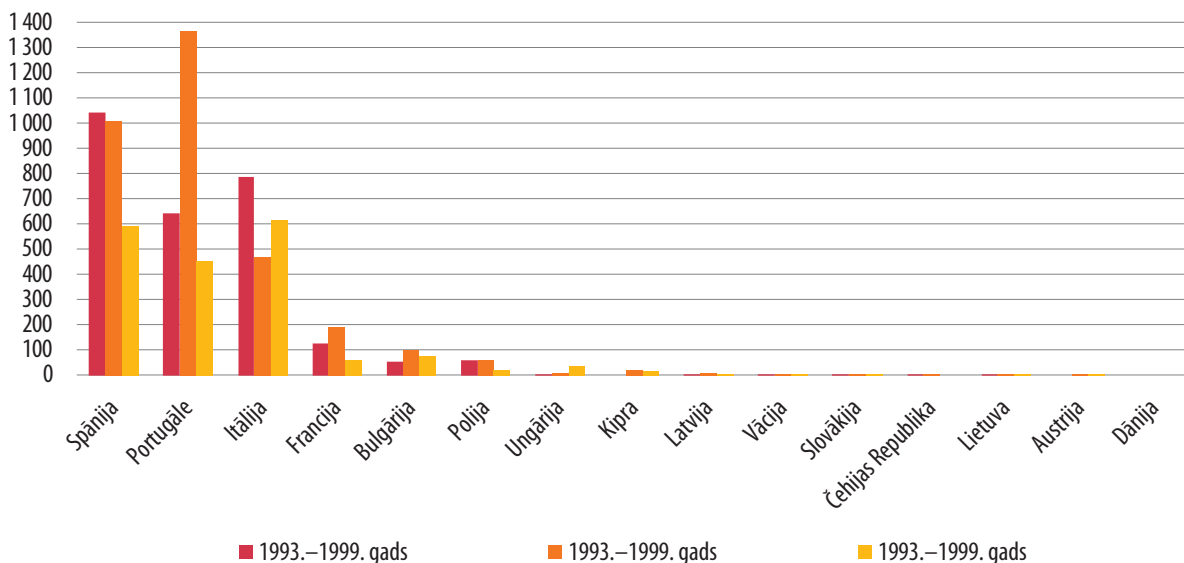
Ugunsgrēku postījumi koncentrējas dažās dalībvalstīs Vidusjūras reģionā. ES līmeņa statistikas dati liecina, ka pēdējos gados ir nedaudz samazinājusies kopējā izdegusi platība (sk. 4. punktu). Tomēr tendence dalībvalsts līmenī nav vienāda (sk. **3. grafiku**).

39 Komisijas 2014. gada 17. jūlija īstenošanas regula (ES) Nr. 808/2014, ar kuru paredz noteikumus, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV L 227, 31.7.2014., 18. lpp.).

3. grafiks

Izdegušie hektāri dalībvalstīs, kuras saņem atbalstu saskaņā ar 226. pasākumu

tūkstošos hektāru

Avots: EFFIS.

74

Lielākajai daļai ELFLA atbalsta 226. pasākumam bija mērķis ieviest preventīvas darbības, konkrēti – novērst meža ugunsgrēkus (sk. **I pielikumu**). Kaut arī 80 % ES līdzekļu izlieto preventīvu darbību finansēšanai, šādu darbību efektivitāte nav mērīta. Attiecīgi Komisijai nav statistikas datu, lai apstiprinātu to ugunsgrēku novēršanas darbību efektivitāti, kuras dalībvalstis īstenoja 226. pasākuma ietvaros, un Komisija nav prasījusi nekādu ģeogrāfisku informāciju par platībām, kurās atbalstītās darbības ir īstenotas.

75

Laikposmā no 2007. gada līdz 2013. gadam ES atbalstam saskaņā ar 226. pasākumu bija mērķis atjaunot mežsaimniecības potenciālu mežos, ko izpostījušas dabas katastrofas un ugunsgrēki, un īstenot attiecīgas preventīvas darbības. Lielākā daļa atbalsta (80 %) bija izlietota preventīvām darbībām, galvenokārt ugunsgrēku novēršanai. Palāta pārbaudīja, vai atbalsts tika labi pārvaldīts un vai Komisija un dalībvalstis var demonstrēt, ka atbalstam plānotie mērķi ir sasniegti rentabli. Tika revidēta 68 pasākumu izlase, no tiem 45 pasākumus revidēja uz vietas pie galīgā saņēmēja.

76

Palāta secina, ka atbalsts nebija pietiekami labi pārvaldīts un ka Komisija un dalībvalstis nevarēja pierādīt, ka plānotie rezultāti ir sasniegti rentabli.

77

Īpaši tāpēc, ka šāds atbalsts ir pieejams pašreizējā 2014.–2020. gada plānošanas posmā⁴⁰, Palāta ir sagatavojusi turpmāk izklāstītos ieteikumus.

Preventīvās darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas

78

Palāta norādīja, ka, lai arī 226. pasākums ir adresēts mežiem, kuros ugunsgrēku risks ir no vidēja līdz lieliem, nav kopīgas ES definīcijas vai kritēriju šādu mežu identificēšanai. Atlases procedūras dalībvalstīs bija nepilnīgas dažādos aspektos – nebija skaidru atlases kritēriju, nebija efektīvas ierosināto darbību vērtēšanas vai arī atsevišķas riska jomas netika ņemtas vērā. Mērķiem vides jomā atlases posmā nebija noteikta pietiekama prioritāte, un reizēm īstenošanas gaitā tie netika ņemti vērā (sk. 21.–42. punktu).

1. ieteikums

Dalībvalstīm

- ir jāizraugās preventīvās darbības, balstoties uz skaidriem kritērijiem, kas pieskaņoti vajadzībām, un pēc rūpīga un dokumentēta vērtēšanas procesa;
- jāpastiprina atbalsta ietekme vides aizsardzības jomā, prioritāti piešķirot darbībām vides aspektā visvērtīgākajiem mežiem, piemēram, *Natura 2000* meža platībām.

Komisijai

- dalībvalstu 2014.–2020. gada LAP apstiprināšanas laikā jāpārlicinās, ka preventīvo darbību vajadzība tajās meža platībās, kur paredzēts sniegt publisko atbalstu, ir pienācīgi aprakstīta un pamatota;
- jānosaka kopīgi pamatkritēriji dažādām meža platībām, kas klasificējamās kā maza, vidēja un liela ugunsgrēka riska teritorijas.

40 Regulas (ES) Nr. 1305/2013 24. pants.

Revīzijā konstatēja darbības, kas nebija piemērotas 226. pasākuma mērķu sasniegšanai

79

Lai gan pēc būtības (ugunsdrošības joslas, retināšana, tīrīšana u. c.) daudzas no līdzfinansētajām darbībām kopumā atbilda atbalsta mērķiem, Palāta konstatēja gadījumus, kas nebija saistīti ar dabas katastrofām vai ugunsgrēku, bet bija citu ekonomisku vai vides mērķu motivētas. Dažiem īstenoto darbību veidiem galvenās attiecināmības prasības nevarēja pārbaudīt, jo nebija dokumentācijas. Palāta konstatēja arī tādus gadījumus, kad meža ceļus izmantoja meža saimnieciskai ekspluatācijai un nebija pierādīta to īpašā nozīme ugunsgrēku novēršanā. Daudzajiem izbūvētajiem ceļiem varētu būt arī negatīva ietekme uz vidi (sk. 43.–54. punktu).

2. ieteikums

Dalībvalstīm

- jānodrošina atbalsta piešķiršana tikai tām darbībām, kas ir saistītas ar dabas katastrofām vai ugunsgrēkiem, un
- jāizveido kontroles sistēma, kas ļauj efektīvi pārbaudīt atbilstamību nosacījumiem, ar kādiem atbalsts ir piešķirts; pienācīgi jāglabā attiecīgie dokumenti vai informācija;

- lielāka uzmanība jāpievērš vides apsvērumiem saistībā ar atbalstītajām darbībām, konkrēti, ieviešot pienācīgus aizsardzības pasākumus, lai novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi.

Komisijai

- jāpārlicinās, ka dalībvalstis ir izveidojušas šādu kontroles sistēmu;
- skaidrāk jāformulē prasības, kas attiecas uz darbībām, kuras atbalsta 226. pasākuma ietvaros, lai panāktu, ka šīs darbības dod nozīmīgu ieguldījumu ugunsgrēku un dabas katastrofu novēršanā, it īpaši gadījumos, kad tās ir daļa no ienesīgas ekonomiskās darbības, un kā tādas tās arī varētu finansēt no 1. ass.

Finansēto darbību rentabilitāte nebija pienācīgi nodrošināta

80

Saistībā ar atbalstīto darbību izmaksām Palāta konstatēja gadījumus, kad publiskā atbalsta maksimālā summa bieži tika grozīta bez pamatojuma, kad standartizācijas kādā reģionā bija ievērojami augstākas nekā citā reģionā par līdzīgām darbībām un kad priekšroka tika dota roku darbam, nevis mašīnu izmantošanai, kā rezultātā izmaksas pieauga. Tika konstatēti arī tādi gadījumi, kad bija pārmērīga publiskā atbalsta risks, – bija atlasīti jau pabeigti projekti, kurus pamatdarbības saņēmēji paši spēja finansēt un kur atbalsts tika piešķirts par lauksaimniecības zemes gabaliem (sk. 55.–64. punktu).

3. ieteikums

Dalībvalstīm

- jānodrošina saprātīgas standartizmaksas atbalstītajām darbībām;
- jāsniedz pamatojums atbalsta maksimālajai summai un visām tās izmaiņām, pamatojoties uz saņēmēju parastajām izmaksām;
- jāprasa, lai saņēmēji skaidri pierādītu, ka tiem ir vajadzīgs atbalsts no 226. pasākuma.

Uzraudzības līdzekļi nelauj Komisijai un dalībvalstīm pienācīgi novērtēt 226. pasākuma efektivitāti un lietderību

81

Konkrēti, vienotajā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā ieviestie rezultātīvie rādītāji bija nepilnīgi un pieejamo novērtējumu lietderība bija ierobežota. Nebija iespējams izdarīt secinājumus par preventīvo darbību efektivitāti, jo tā netika mērīta (sk. 65.–74. punktu). Iespējams, ka identificētās nepilnības

saglabāsies arī 2014.–2020. gada periodā, jo jaunie ierosinātie uzraudzības līdzekļi nav uzlabojuši šā īpašā atbalsta uzraudzības sistēmu.

4. ieteikums

Dalībvalstīm

- jāziņo par to, kāda ir veikto darbību ietekme uz meža ugunsgrēku vai dabas katastrofu skaita samazināšanu un uz postījumu skarto teritoriju.

Komisijai

- jāuzlabo pasākuma uzraudzība, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis to īsteno saskaņā ar īpašajiem izvirzītajiem mērķiem.

Šo ziņojumu 2014. gada 17. septembra sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas I apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas locekle *Rasa BUDBERGYTĒ*.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Finanšu resursu piešķirumi 226. pasākumam

(tūkstoši EUR)

Dalībvalsts	No 2007. gada līdz 2013. gadam plānotie publiskie izdevumi (pirmās lauku attīstības programmas)		Publisko izdevumu finanšu izpilde 31.12.2012.		Atbalstīto darbību skaits		ELFLA finanšu izpilde (JAUNIEM pieteikumiem 2007.–2013. gada plānošanas periodā)		
	ELFLA ieguldījums 226. pasākumā	Publiskie izdevumi 226. pasākumam kopā	ELFLA maksājumi	Publiskie maksājumi kopā	Preventīvās darbības	Atjaunošana	Preventīvās darbības – maksājumi	Atjaunošana – maksājumi	ELFLA maksājumi kopā
Bulgārija	24 224	29 541	544	664	37	29	244	300	544
Čehijas Republika	22 379	28 017	11 068	13 835	47	264	3 189	7 879	11 068
Dānija	3 692	6 712	3 792	6 895	0	0	0	0	0
Vācija	11 005	14 239	11 082	13 852	717	308	9 112	1 970	11 082
Grieķija	136 082	179 996	0	0	0	0	0	0	0
Spānija	468 573	789 950	342 441	543 633	18 666	1 223	275 944	25 486	301 430
Francija	257 364	467 498	154 768	283 910	455	5 656	7 153	40 010	47 163
Itālija	233 655	431 691	143 722	252 069	1 716	261	131 141	9 725	140 866
Kipra	2 250	4 500	1 336	2 671	86	30	962	373	1 336
Latvija	12 974	16 218	1 676	2 104	13	248	1 091	584	1 675
Lietuva	12 000	15 000	8 510	10 637	28	167	6 215	2 295	8 510
Ungārija	8 251	10 736	1 084	1 392	0	4 105	0	1 084	1 084
Austrija	40 934	81 932	40 959	83 018	12 683	3 842	28 866	8 180	37 046
Polija	112 000	140 000	31 121	38 901	74	169	19 424	5 158	24 582
Portugāle	119 313	146 077	19 012	21 502	237	70	14 684	4 328	19 012
Slovākija	88 281	111 354	89 844	113 396	179	186	57 104	32 740	89 844
KOPĀ	1 552 977	2 473 463	860 958	1 388 480	34 938	16 558	555 129	140 113	695 242

Revidēto darbību saraksts

Dalībvalsts	Darbības numurs	Darbības raksturs	Intervences veids	Publiskie izdevumi kopā (EUR)	ELFLA ieguldījums kopā (EUR)	Apmeklējumi uz vietas
Spānija	1	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ugunsdzēsības plāns	4 464,30	3 348,23	Jā
Spānija	2	Profilakse	Retināšana, stigu uzturēšana	641 768,30	482 437,85	Jā
Spānija	3	Atjaunošana	Tīrīšana, apmežošana	13 013,61	9 782,18	Jā
Spānija	4	Atjaunošana	Tīrīšana, retināšana	499 443,40	374 582,55	Jā
Spānija	5	Atjaunošana	Retināšana, stigu uzturēšana	951 688,65	713 766,49	Jā
Spānija	6	Profilakse	Preventīvas darbības	51 488,59	38 871,67	Nē
Spānija	7	Profilakse un atjaunošana	Retināšana, tīrīšana, meža ceļu uzturēšana, dezinfekcija	2 262 163,20	1 741 226,39	Nē
Spānija	8	Profilakse un atjaunošana	Retināšana, tīrīšana, apmežošana, stigu izveide un uzturēšana	1 038 834,14	784 763,11	Nē
Spānija	9	Profilakse	Retināšana, tīrīšana	1 750 955,95	1 313 216,96	Nē
Spānija	10	Atjaunošana	Retināšana, tīrīšana	60 236,19	45 177,14	Nē
Spānija	11	Atjaunošana	Tīrīšana	209 115,15	165 631,35	Nē
Spānija	12	Profilakse	Ugunsdrošības joslu izveide un uzturēšana	278,78	225,00	Nē
Spānija	13	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ugunsdzēsības plāns	34 323,01	33 750,00	Nē
Spānija	14	Atjaunošana	Meža ceļu un stigu uzturēšana	297 550,92	276 095,98	Nē
Spānija	15	Profilakse un atjaunošana	Retināšana, tīrīšana un apmežošana	1 712 450,99	1 314 688,73	Nē
Francija	1	Riska novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	5 368,00	9 760,00	Nē
Francija	2	Riska novēršana	Piekļuve	44 791,12	81 438,40	Nē
Francija	3	Riska novēršana	Infrastruktūra	140 768,62	255 942,96	Jā
Francija	4	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	113 979,04	207 234,62	Jā
Francija	5	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	178 750,88	325 001,60	Jā
Francija	6	Postījumu novēršana	Atjaunošana	4 121,85	7 494,28	Jā
Francija	7	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	11 035,20	20 064,00	Jā
Francija	8	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	14 331,68	26 057,60	Jā
Francija	9	Postījumu novēršana	Tīrīšana	63 490,90	115 438,00	Nē

Dalībvalsts	Darbības numurs	Darbības raksturs	Intervences veids	Publiskie izdevumi kopā (EUR)	ELFLA ieguldījums kopā (EUR)	Apmeklējumi uz vietas
Francija	10	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	34 342,00	62 440,00	Nē
Francija	11	Postījumu novēršana	Tīrīšana, atjaunošana	18 182,15	33 058,46	Nē
Itālija	1	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	1 192 999,59	685 974,76	Jā
Itālija	2	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	1 034 691,15	594 947,41	Jā
Itālija	3	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	1 042 459,99	599 414,50	Jā
Itālija	4	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	816 808,12	469 664,67	Jā
Itālija	5	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	407 399,34	234 254,62	Jā
Itālija	6	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	394 524,99	226 851,87	Jā
Itālija	7	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	405 571,49	233 203,61	Jā
Itālija	8	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	1 244 483,70	715 578,13	Jā
Itālija	9	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	625 927,12	359 908,09	Jā
Itālija	10	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	616 179,62	354 303,28	Jā
Itālija	11	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	1 378 702,24	792 753,79	Jā
Itālija	12	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	706 745,31	406 378,55	Jā
Itālija	13	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	1 002 850,95	576 639,30	Jā
Itālija	14	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	900 440,30	517 753,17	Jā
Itālija	15	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	998 533,36	574 156,68	Jā
Itālija	16	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	499 266,68	287 078,34	Jā
Itālija	17	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi	608 695,65	350 000,00	Jā
Itālija	18	Profilakse	Ugunsdrošības joslas, ceļi, tīrīšana	583 960,24	335 777,14	Jā
Austrija	1	Atjaunošana	Meža tīrīšana pēc katastrofas	33 800,00	16 413,00	Jā
Austrija	2	Profilakse	Retināšana	5 840,00	3 041,00	Jā
Austrija	3	Atjaunošana	Stādīšana	9 001,00	4 371,00	Jā
Austrija	4	Natura 2000	Ekoloģiski vērtīgi koki	5 080,00	2 646,00	Jā
Austrija	5	Profilakse	Horizontālā cirsma, mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu	29 029,00	15 118,00	Jā
Austrija	6	Atjaunošana	Mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu	17 058,00	8 283,00	Jā
Austrija	7	Atjaunošana	Mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu	18 500,00	9 008,00	Jā
Austrija	8	Atjaunošana	Mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu	115 883,00	56 273,00	Jā
Austrija	9	Profilakse	Mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu, sagatavošana, stādīšana, retināšana	123 698,00	61 994,00	Jā
Austrija	10	Profilakse	Mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu, sagatavošana, stādīšana, retināšana	98 538,00	48 250,00	Jā
Austrija	11	Profilakse	Mizgraužu kontrole	684 810,00	333 434,00	Nē

II pielikums

Dalībvalsts	Darbības numurs	Darbības raksturs	Intervences veids	Publiskie izdevumi kopā (EUR)	ELFLA ieguldījums kopā (EUR)	Apmeklējumi uz vietas
Austrija	12	Profilakse	Meža ceļš	142 415,00	69 342,00	Nē
Austrija	13	Profilakse	Meža aizsardzības atjaunošana, nogrūvumu novēršana, mežizstrāde, izmantojot trošu ceļu, stādīšana utt.	128 062,00	62 250,00	Nē
Slovākija	1	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš, ūdens rezervuārs, monitoring	503 619,00	402 895,00	Jā
Slovākija	2	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš	404 885,00	222 687,00	Jā
Slovākija	3	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš, ūdens rezervuārs	903 141,00	722 513,00	Jā
Slovākija	4	Atjaunošana	Kaļķošana un mēslošana no gaisa	633 904,00	507 123,00	Jā
Slovākija	5	Atjaunošana	Apmežošana	204 132,00	163 305,00	Jā
Slovākija	6	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš	778 136,00	622 509,00	Jā
Slovākija	7	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš	79 689,00	63 751,00	Nē
Slovākija	8	Profilakse	Ugunsdrošības joslu tīrīšana un uzturēšana	371 433,00	297 146,00	Nē
Slovākija	9	Profilakse	Infrastruktūra, meža ceļš, citi kopšanas pasākumi	504 977,00	403 982,00	Nē
Slovākija	10	Atjaunošana	Apmežošana, meža ceļš	1 495 292,00	1 196 234,00	Nē
Slovākija	11	Atjaunošana	Apmežošana	153 271,00	122 617,00	Nē

Kopsavilkums

IV

Komisija uzskata, ka kopumā meža ugunsgrēku novēršanas pasākumi palīdzēja sasniegt lauku attīstības programmu mērķus. Ir sasniegti konkrēti rezultāti, un ir samazinājies ugunsgrēka izcelšanās gadījumu skaits. Turklāt ir gūta pieredze, ko izmanto saistībā ar 2014.–2020. gada periodu, jo īpaši saistībā ar pasākumu tvērumu un pilnveidotām vadlīnijām.

V

Lauku attīstības regula¹ paredz, ka preventīvām darbībām pret ugunsgrēkiem jāattiecas uz platībām, ko dalībvalstis saskaņā ar saviem mežu aizsardzības plāniem ir klasificējušas kā tādas, kurās ir liela vai vidēja mežu ugunsgrēku izcelšanās iespējamība. Minētie mežu aizsardzības plāni un dalībvalstu valsts vai vietējā mēroga meža programmas vai līdzvērtīgi instrumenti nodrošina atbilstīgu pamatu mērķu un prioritāšu noteikšanai atlases laikā.

Komisija situāciju meža nozarē, tostarp meža ugunsgrēku novēršanas un uzraudzības aspektus, analizējusi 2005. gada Komisijas dienestu darba dokumentā, kuru kā pielikumu pievienoja paziņojumam par ES Meža stratēģijas īstenošanu². Lauku attīstības regulā ir paredzēta prasība, ka mežsaimniecības pasākumiem jāveicina Kopienas Meža stratēģijas īstenošana. Iepriekš minētā Meža stratēģija aptver ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas ekonomiskos, vides un sociālos aspektus.

1 Padomes Regula (EK) Nr. 1698/2005.

2 Komisijas dienestu darba dokuments – Pielikums paziņojumam par ES Meža stratēģijas īstenošanu, COM(2005) 84 final, SEC(2005) 333: http://ec.europa.eu/agriculture/forest/1998-strategy-2006-action-plan/sec-2005-333_en.pdf

Attiecībā uz jauno plānošanas periodu jānorāda, ka Komisija situāciju meža nozarē analizējusi 2013. gada Komisijas dienestu darba dokumentā, kuru kā pielikumu pievienoja Komisijas paziņojumam Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, – “Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai”³.

VI

Īstenojot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanas praksi, meža ceļus (vai citus ieguldījumus), kas būvēti galvenokārt, lai novērstu ugunsgrēkus, var izmantot arī preventīvām darbībām pret citiem riskiem, kā arī atjaunošanas un labošanas darbu veikšanai un rekreācijai vai saimnieciskiem nolūkiem. Atbilstīga meža ceļu tīkla izveide ne tikai veicina meža labāku aizsardzību pret ugunsgrēkiem, bet arī nodrošina meža resursu ilgtspējīgu ekonomisko vērtējumu daudzos reģionos. Bieži vien šādas darbības jāveic, lai izvairītos no tā, ka pilnībā zūd sociāli ekonomiskā interese par meža platībām, kā rezultātā mežs tiek pamests un galu galā rodas lielāka ugunsgrēku izcelšanās iespējamība.

Attiecībā uz jauno plānošanas periodu ir sagatavots vadlīniju kopums, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis/reģioni izmanto pasākumu pareizi. Turklāt dalībvalstīm/reģioniem būs precīzāk jānosaka savas vajadzības un iemesli, ja tie vēlēties palielināt savu ceļu sistēmu blīvumu.

3 COM(2013) 659 final: http://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy/index_en.htm

VII

Īstenojot dalītu pārvaldību, Komisija pieņem valstu vai reģionu lauku attīstības programmas (LAP), taču dalībvalstis un to vadošās iestādes ir atbildīgas par to, lai tiktu panākta un nodrošināta atbalsta izmaksu efektivitāte un rentabilitāte.

Attiecībā uz roku darba izmantošanu iekārtu vietā jānorāda, ka reizēm šāda izvēle var būt saistīta ar reljefa īpatnībām (orogrāfiju, vides aspektiem u. c.) un būtu jāvērtē plašākā lauku attīstības kontekstā.

VIII

Jāpanāk labs līdzsvars starp uzraudzības un novērtēšanas izmaksām un šo pasākumu iespējamajiem ieguvumiem. Jo īpaši izvērtējot preventīvās darbības, ir sarežģīti un tādēļ arī dārgi noteikt cēloņsakarību ķēdi. Turklāt konkrētu intervences pasākumu efektivitāti mežsaimniecības jomā var novērtēt tikai pēc vairākiem gadiem vai pat desmitgādēm.

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu jānorāda, ka ir ieviesti uzlabojumi. Piemēram, vienotajā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā (VUNS) tiks iegūts jauns rādītājs "atbalstītā platība". Turklāt, lai iegūtu vērtīgus novērtējuma rezultātus, 2019. gadā paredzēts sagatavot pilnveidotu ikgadēju īstenošanas ziņojumu. Sagatavojot šo ziņojumu, tiks veikts lauku attīstības programmas novērtējums un sniegti pirmie konstatējumi par lauku attīstības programmas efektivitāti.

IX – pirmā daļa, b)

Komisija uzskata, ka *Natura 2000* meža platības ir nozīmīgas vides vērtības un nodrošina būtiskus un daudzveidīgus ekosistēmas pakalpojumus. Turklāt vairāki noteikumi par *Natura 2000* attiecas uz visiem mežiem Eiropas Savienībā gan *Natura 2000* teritorijās, gan arī ārpus tām, un šai sakarā ļoti būtiska nozīme ir arī mežiem, kuri neatrodas *Natura 2000* teritorijās.

IX – pirmā daļa, c)

Komisija uzskata, ka jaunā Lauku attīstības regula ietver pārskatītu pasākumu saistībā ar mežu aizsardzību un atjaunošanu. Jaunais pasākums var nodrošināt atbalstu darbībām, kuras saistītas ar meža ugunsgrēku, dabas katastrofu un katastrofālu notikumu radītā postījuma novēršanu un mežu atjaunošanu, kā arī atbalstu preventīvām darbībām saistībā ar kaitēkļiem un slimībām ar nosacījumu, ka attiecīgās katastrofas esamība ir pamatota ar zinātniskiem pierādījumiem un to ir atzinušas zinātniskas sabiedriskās organizācijas.

IX – pirmā daļa, e)

Saistībā ar atbalstītajām darbībām jau ir pieejami vairāki vides aizsardzības pasākumi. Piemēram, *Natura 2000* teritorijās aizsardzības režīms atbilstoši Dzīvotņu direktīvas⁴ 6. panta 2. un 3. punktam garantē, ka ir novērsta ievērojama situācijas pasliktināšanās minētajās teritorijās. Citās teritorijās negatīvo ietekmi uz vidi palīdz novērst ietekmes uz vidi novērtējumi. Visbeidzot attiecībā uz visiem pasākumiem, ko līdzfinansē no Eiropas Savienības līdzekļiem, kā priekšnoteikumu ES līdzfinansējuma piešķiršanai no kompetentajām valsts iestādēm var pieprasīt labas vides aizsardzības prakses vai ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas sertifikātu.

Jaunajā plānošanas periodā atbalsta saņēmēju ekoloģiskais sniegums ir būtiskākais aspekts dažādu pasākumu īstenošanā.

IX – pirmā daļa, f)

Komisija uzskata, ka, piemērojot standartizācijas programmu īstenošanā, dalībvalstis/reģioni nodrošinās, ka attiecīgie aprēķini ir atbilstīgi un precīzi un ka tie godīgi, taisnīgi un pārbaudāmi veikti iepriekš. Būtu jāieceļ neatkarīga iestāde, kas veiktu visu standartizācijas aprēķinus vai apstiprinātu aprēķinu atbilstību.

4 Padomes Direktīva 92/43/EEK.

IX – pirmā daļa, g)

Patlaban tiek izstrādātas un ar dalībvalstīm apspriestas vadlīnijas par kontroles pasākumiem un sankcijām lauku attīstības jomā. Šā dokumenta I pielikumā pievienota dalībvalstīm paredzēta kontrollapa izmaksu pamatotības izvērtēšanai.

IX – otrā daļa, a)

Komisija patlaban īsteno ieteikumu.

Nepieciešamība pienācīgi aprakstīt preventīvās darbības ir paredzēta LAP 2014.–2020. gadam stratēģijas nodaļā par vajadzību analīzi un dažos gadījumos arī partnerības nolīgumu līmenī.

Komisija izskata iesniegtās lauku attīstības programmas un pārbauda intervences loģiku, kā arī nepieciešamību īstenot preventīvās darbības programmas apstiprināšanas posmā un prasa, lai preventīvo darbību pamatā būtu attiecīgās teritorijas aizsardzības plāns.

IX – otrā daļa, b)

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija vērsīsies pie valstu iestādēm, lai noskaidrotu, vai iespējams atbilstīgā līmenī rīkoties attiecībā uz kopīgajiem pamatkritērijiem nolūkā diferencēt meža platības, klasificējot tās kā teritorijas ar mazu, vidēju un lielu ugunsgrēka izcelšanās iespējamību.

IX – otrā daļa, c)

Komisija patlaban īsteno ieteikumu.

Komisija veic atbilstības pārbaudes dalībvalstīs, lai noteiktu, vai segtie izdevumi atbilst noteikumiem. Ja pārbaūžu laikā konstatē trūkumus, tiek veiktas finanšu korekcijas.

Pārbaudāmos pasākumus un maksājumu aģentūras nosaka, pamatojoties uz risku analīzi. Riska darījumu noteikšanā būtiska nozīme ir finansiālajam nozīmīgumam. Tas nozīmē, ka, ja pārbaudāmajā teritorijā ir augsti izdevumi, pastāv lielāka iespēja, ka tai pievērsīs lielāku uzmanību un pārbaudīs. 226. pasākumu pārbaudīja 2014. gadā, un to pārbaudīs arī 2015. gadā.

IX – otrā daļa, d)

Komisija patlaban īsteno šo ieteikumu, piemērojot tiesisko regulējumu attiecībā uz lauku attīstības programmām un papildu vadlīnijas.

Jaunais pasākums aptver plašāku apdraudējumu un postījumu kopumu. Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu attiecīgā pasākuma apraksts, kas vienlaikus ir arī vadlīniju dokuments, ietver sīki izstrādātas prasības un precizējumus un kā vadlīnijas var būt arī noderīgs instruments dalībvalstīm, lai tās atbilstīgi izstrādātu pasākumu.

Dalībvalstu/reģionu uzmanība tika vērsta uz to, ka neskaidrību gadījumā saistībā ar pasākumu mērķi ir arī citi pasākumi, kas īpaši paredzēti, lai palielinātu mežu ekonomisko vērtību.

IX – otrā daļa, e)

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Daži pielāgojumi jau ir ieviesti, piemēram, 2014.–2020. gada VUNS tiks iegūts jauns preventīvo darbību rādītājs "atbalstītā platība".

Lai ātrāk iegūtu vērtīgus novērtējuma rezultātus, 2019. gadā tiks ieviests pilnveidots ikgadējs īstenošanas ziņojums. Šis pilnveidotais ikgadējais īstenošanas ziņojums nodrošina programmas rezultātu novērtējumu un attiecīgos gadījumos arī ietekmes novērtējumu.

Ievads

01

Komisija uzskata, ka, tā kā mežs pilda vairākas funkcijas un kalpo ekonomiskiem, sociāliem un vides mērķiem, sniedzot būtiskus ekosistēmas pakalpojumus, tā funkcijas nav iespējams pilnībā nošķirt. Tādēļ mežsaimniecības pasākumus, kuri paredzēti galvenokārt ekonomisko mērķu sasniegšanai, var izmantot arī, lai sasniegtu sociālos vai vides mērķus. Galvenokārt aizsargājošie intervences pasākumi var nodrošināt arī sociālos, ekonomiskos un arī ekoloģiskos ieguvumus. Mežsaimniecības procesu īpašais raksturs būtu jāņem vērā mežsaimniecības pasākumu izstrādē, pārvaldībā un kontrolē.

04

Izdegušās platības samazināšanās iemesls var būt pasākuma īstenošanas laikā atbalstīto meža ugunsgrēku preventīvo sistēmu veiksmīga ieviešana.

Statistika, iespējams, rāda, ka izdegušās platības līmenis patlaban ir vairāk vai mazāk stabils, taču tas nenozīmē, ka nepastāv arvien pieaugošs meža ugunsgrēku un citu katastrofu risks.

05

Meža ugunsgrēkiem ir arī būtiskas sociāli ekonomiskās sekas – tie ietekmē to personu iztikas līdzekļus, kuras atkarīgas no mežiem, kā arī rada traucējumus koksnes tirgos, turklāt ugunsgrēkos ir cietušie.

Apsvērumi

21 – pirmais ievilkums

Komisija uzskata, ka pašreizējais darbs, ko veic Eiropas Komisijas Meža ugunsgrēku ekspertu grupa un Mežsaimniecības pastāvīgā komiteja, kas ir platforma apspriedēm un informācijas apmaiņai ar dalībvalstīm, nodrošina Komisijai atbilstīgu informāciju par meža ugunsgrēkiem un citām katastrofām, tostarp kaitēkļiem un slimībām. Iesniegtajās lauku attīstības programmās iekļauta nodaļa ar mežu un ekoloģiskās situācijas aprakstu, un šī informācija noder programmas priekšlikumu novērtēšanā.

Turklāt Eiropas Mežu informācijas sistēmas (*FISE*) mežu traucējumu moduļa ieviešana, kā arī nesen pieņemtais paziņojums par ES Meža stratēģiju uzlabos ar mežiem saistīto dabas katastrofu uzraudzību.

21 – otrais ievilkums

Lauku attīstības programmas ietver *SWOT* analīzi, kas palīdz dalībvalstīm un reģioniem izdarīt stratēģisku izvēli attiecībā uz prioritātēm, mērķiem un pasākumiem, kas iekļaujami programmā, un šai analīzei būtu jānodrošina pamats programmas uzraudzībai un novērtēšanai.

Kopīga atbilde par 22.–24. punktu

Dalībvalstīs – no Skandināvijas valstu loka līdz pat Indijas okeānam (Reinjonas sala, Francija) – pastāv ievērojamas bioģeogrāfiskās un ar klimatu saistītas atšķirības, tādēļ meža ugunsgrēku klasifikācijai būtu jāatspoguļo ugunsgrēka riskam pakļautā reģiona raksturīgās pazīmes.

Regulā Nr. 2158/92 noteikts, ka šī klasifikācija jāierosina dalībvalstīm un jāapstiprina Komisijai.

Pašreizējā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) darbības laikā dalībvalstīm nav jāierosina Komisijai noteikt teritorijas, kuras pakļautas dažādiem ugunsgrēka riska līmeņiem. Šādu teritoriju noteikšana ir dalībvalstu kompetencē. Visas jaunās dalībvalstis ir Meža ugunsgrēku ekspertu grupā un sadarbojas, īstenojot Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmas (*EFFIS*) pasākumus. Tādējādi tiek nodrošināta informācijas par meža ugunsgrēkiem pieejamība. Šie noteikumi liecina par Komisijas un dalībvalstu kopīgo nodomu arī turpmāk nodrošināt, ka meža ugunsgrēku novēršanas pasākumi ir pēc iespējas mērķtiecīgāki un saskaņotāki, ņemot vērā būtiskās dalībvalstu biogeogrāfisko apstākļu atšķirības.

Viens no *EFFIS* izveides mērķiem ir iegūt saskaņotu informāciju par meža ugunsgrēkiem Eiropā. Šī informācija ir būtiska savstarpējās sadarbības pasākumos saistībā ar meža ugunsgrēku novēršanu un dzēšanu.

25

Komisijas dienestiem, analizējot lauku attīstības programmas, ir zināms dalībvalsts vai reģiona vispārīgais meža ugunsgrēka risks.

Komisija ir ierosinājusi meža ugunsgrēku riska novērtēšanas metodi *EFFIS* darbību kontekstā. Taču jāveic papildu darbs sadarbībā ar dalībvalstīm, lai izstrādātu saskaņotu Eiropas meža ugunsgrēku riska karti.

26

Komisija savā apsvērumu vēstulē, kas nosūtīta sarunu par lauku attīstības programmu 2014.–2020. gadam laikā, ir aicinājusi Slovērijas iestādes rūpīgi pārskatīt ugunsgrēka riskam pakļauto meža platību klasifikācijas metodi. Komisija rūpīgi pārbaudīs, kā Slovērijas iestādes noteiks vajadzības 2014.–2020. gada periodam, ņemot vērā ilgtermiņa datus par ugunsgrēku biežumu un finansējuma samērīgumu ar ugunsgrēku novēršanas pasākumiem.

27

Komisija uzskata, ka tās rīcībā ir visaptveroša informācija par dabas katastrofu un citu katastrofālu notikumu vēsturisko un plānoto attīstību un kaitēkļu un slimību iespējamo izplatību, pateicoties *FISE* un pētījumiem (piemēram, pētījumam par mežu pielāgošanos klimata pārmaiņām⁵ un citiem pētījumiem par postījumiem⁶). Taču informācija vēl nav saskaņota dalībvalstu starpā. Komisija arī ņem vērā dalībvalstu lūgumus aktivizēt Eiropas Savienības Solidaritātes fondu pēc lielām katastrofām, kā arī to lūgumus veikt izmaiņas lauku attīstības programmās. Turklāt dalībvalstis regulāri informē Mežsaimniecības pastāvīgo komiteju par nozīmīgiem ārkārtas notikumiem.

28

Komisija patlaban veic darbu saistībā ar Eiropas Meža informācijas sistēmas izveidi (*FISE*). Sistēmas prototips būs pieejams un tiks prezentēts Mežsaimniecības pastāvīgajai komitejai 2014. gada decembrī.

29

Komisija uzskata, ka tās zināšanu līmenis par mežus ietekmējošo dabas katastrofu veidiem, kā arī par katastrofu novēršanas vajadzībām ir atbilstīgs, lai tā varētu veikt lauku attīstības programmu analīzi, un šis zināšanas nodrošina tieša saziņa ar dalībvalstīm un reģioniem, regulāras ES meža direktoru sanāksmes un Mežsaimniecības pastāvīgās komitejas un *FISE* pašreizējais darbs.

30

Ņemot vērā to, ka nav "vērtīgāko meža platību" kopīgas definīcijas, Komisija atbalstītu kāda "prioritāro darbību satvara" izstrādi attiecībā uz ES līdzfinansējumu, kas būtu līdzīgs visās dalībvalstīs spēkā esošajam satvaram attiecībā uz *Natura 2000* teritoriju finansēšanu no dažādiem ES fondiem. Atlasē tiktu atspoguļotas dalībvalstu prioritātes, kas noteiktas šajā satvarā.

⁵ Klimata pārmaiņu ietekme uz Eiropas mežiem un pielāgošanās iespējas: http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/euro_forests/index_en.htm

⁶ <http://ec.europa.eu/environment/forests/studies.htm>

Kopīga atbilde par 31.–33. punktu

Viens no vadošās iestādes noteiktajiem kritērijiem darbību atlasei ir atbilstība reģionālajam mežsaimniecības plānam, kā arī citiem plānošanas dokumentiem, kas attiecas uz mežiem. Tas nodrošina izvēlēto darbību noteiktu kvalitātes līmeni, un prioritāte tiek piešķirta intervences darbībām platībās ar lielāku meža ugunsgrēku risku.

Turklāt attiecībā uz meža ugunsgrēku novēršanas programmām, kas atbalstītas no Eiropas Savienības fondiem kopš 1992. gada, dalībvalstis ir ieguvušas vērtīgu pieredzi prioritāro projektu noteikšanā.

Reģionu/dalībvalstu līmenī mežu aizsardzības plānos iekļauta informācija par to, kā rīkoties meža ugunsgrēka un citu postījumu gadījumā. Informācija par meža ugunsgrēka vietu, apmēru un iemeslu pieejama arī NUTS 3 līmeņa teritoriālo vienību administratīvajā līmenī. Komisija pieprasīja, lai jaunajā plānošanas periodā lauku attīstības programmās novēršanas un aizsardzības vajadzības tiktu apstiprinātas ar mežu aizsardzības plānu.

34

Austrija izveidoja sistēmu projektu atlasei, ko Uzraudzības komiteja apstiprināja 2014. gada 19. jūnijā. Sistēmu veido 3 soļu pieeja, kuras pamatā ir atbilstības nosacījumi, kas paredzēti pasākumos, papildu valsts tiesību normās un attiecīgā gadījumā arī sīkāk izstrādātos kritērijos. Jaunajai sistēmai būtu jānodrošina augsts kvalitātes līmenis darbībām, kuras atlasītas 2014.–2020. gada plānošanas periodam.

35

Dalībvalstis kopš 2012. gada pieņem prioritāro darbību satvaru (PDS) to *Natura 2000* tīklu finansēšanai. Jaunajā finansēšanas periodā šie prioritāro darbību satvari būs noderīgākais instruments prioritāro darbību noteikšanai *Natura 2000* teritorijās. Komisija uzraudzīs, lai attiecībā uz *Natura 2000* teritorijām ierosinātās darbības atbilstu attiecīgo dalībvalstu prioritāro darbību satvaram, taču atbilstīga prioritāte tiks piešķirta arī darbībām citās ekoloģiski vērtīgās teritorijās, piemēram, nacionālajos parkos.

Komisija uzskata, ka mežs pilda vairākas funkcijas un ka vides vērtības būtu skatāmas atbilstīgā kontekstā. Tādēļ programmās paredzētajos atlasē kritērijos būtu jāņem vērā arī citi ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas aspekti.

Turklāt vairāki *Natura 2000* noteikumi attiecas uz visiem mežiem Eiropas Savienībā gan *Natura 2000* teritorijās, gan arī ārpus tām.

1. izcēlums

Slovākijas iestādes ir ierosinājušas lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam 8.3. un 8.4. apakšpasākuma (mežiem nodarītā postījuma novēršana un mežu atjaunošana) atlasē kritērijos iekļaut arī vides kritēriju.

Attiecībā uz īpašajiem intervences pasākumiem Francijā jānorāda, ka to atlase būtu jāveic atbilstīgi vietējiem apstākļiem. Ja augsnes virskārta ir sausa un smilšaina ar ļoti ierobežotu organiskā materiāla saturu, buldozeru izmantošana uzskatāma par piemērotu risinājumu un var būt ātri veicams pasākums izpostīto platību atjaunošanai. Atsevišķās teritorijās atkarībā no to īpašajiem bioģeogrāfiskajiem apstākļiem nepieciešama ātra rīcība, lai novērstu kaitēkļu un slimību izplatību (tai var būt negatīva ietekme uz neizpostītiem vai aizsargātiem mežiem), turklāt meža ugunsgrēku riska mazināšanai un pārtuksnešošanās novēršanai jāpiešķir augsta prioritāte.

37

Meža ceļus, kuri paredzēti ugunsgrēku novēršanai, var izmantot arī citiem mērķiem. Tiem ir būtiska nozīme meža atjaunošanā un postījumu negatīvo seku mazināšanā. Turklāt divu veidu ceļu būvniecība, proti, ceļu, kas paredzēti meža ugunsgrēku novēršanai, un citiem mērķiem paredzētu ceļu izbūve, būtu neefektīvs un augstu izmaksu ieguldījums.

Slovākijā meža ceļus, ko, īstenojot lauku attīstības programmas, izbūvēja meža ugunsgrēku novēršanai, efektīvi izmantoja ātru atjaunošanas pasākumu īstenošanai pēc vētrām un vējgāzēm. Uzlabotā piekļuve palīdzēja mazināt turpmāku postījumu risku (ugunsgrēki vai kaitēkļu izplatība), turklāt, pateicoties atbilstīgai piekļuvei, tika mazināts kaitējums augsnei, ļaujot saglabāt organiskās vielas augsnei un nodrošinot pozitīvu ietekmi uz floru un augsnes faunu.

Nav efektīvu mehānismu meža aizsardzībai no vēja vai sniega radītajiem postījumiem. Tādēļ pasākumi galvenokārt vērsti uz meža ugunsgrēku novēršanu. Preventīvie pasākumi nekad nav piesaistīti nodarītajiem abiotiskajiem postījumiem, bet gan to novēršanai. Tādēļ publiskā atbalsta daļa pret ugunsgrēkiem vērstajās preventīvajās darbībās nevar būt tieši saistīta ar ugunsgrēku radīto kaitējumu.

Sk. arī atbildi par 50. punktu.

38

Meža apdraudējumu novērtējumus finansē no Eiropas Savienības un dalībvalstu līdzekļiem. Austrija dažādiem reģioniem piešķir konkrētas summas no Eiropas Savienības līdzekļiem (kvotas). Pārējo finansējuma daļu piešķir no valsts līdzekļiem.

Kopīga atbilde par 39.–41. punktu

Finansējums, kas paredzēts 226. pasākumam, ir pieejams visiem mežu veidiem – gan privātajiem, gan arī valsts. Lai gan programmas īstenošanas laikā valsts mežiem tika piešķirts lielāks finansiālais atbalsts, atšķirības izlīdzinās atbalstīto hektāru ziņā. Saskaņā ar Andalūzijas 2013. gada progresa ziņojumu 78 % no atbalstītajām meža platībām bija privātie meži.

Komisija uzskata, ka dalībvalstu un vadošo iestāžu ziņā ir atlasīt labākos projektus, ņemot vērā to sociāli ekonomiskos un ģeogrāfiskos apstākļus, kā arī pamatot segto izmaksu aprēķinu atbilstību.

Atbalsts darbietilpīgiem pasākumiem var būt saistīts ar reljefa īpatnībām (orogrāfiju, vides aspektiem u. c.) un būtu jāvērtē plašākā lauku attīstības kontekstā.

42

Komisija uzskata, ka izdedzināšana kā platību tīrīšanas metode ir ļoti riskanta darbība. To veicot, jāievēro ļoti stingri administratīvie noteikumi, turklāt izdedzināšana nav sociāli pieņemama.

44

Komisija uzskata, ka biežāku un spēcīgāku karstuma viļņu, kā arī ietilgušā sausuma dēļ ("primārais iemesls"), kas, pastāvot konkrētiem nosacījumiem, arī var tikt uzskatīti par dabas katastrofām, dažu programmu īstenošanas laikā tika ieviesti pasākumi pret "sekundārajiem postījumiem" (kaitēkļiem un slimībām), novēršot postījumu plašāku izplatību, kas rada nopietnas ekoloģiskās un sociāli ekonomiskās sekas. Tādēļ var uzskatīt, ka intervences pasākumi, ko atbalstīja, īstenojot lauku attīstības pasākumus, palīdzēja veiksmīgi sasniegt pasākuma un attiecīgo programmu mērķus.

45

Komisija konstatēja, ka plānošanas periodā Austrija saskārās ar problēmām, īstenojot 224. un 225. pasākumu. Neskatoties uz pastāvīgu iedrošinājumu, šie pasākumi netika veiksmīgi īstenoti. Tādēļ Austrija 226. pasākumam apstiprināja arī projektus, kuru mērķis bija mežsaimniecības potenciāla palielināšana.

46

Komisija uzskata, ka, pamatojoties uz pieejamajām zināšanām par meža un klimata savstarpējo mijiedarbību, meža diversifikācija un dažādu koku sugu ieviešana var uzlabot meža spēju pretoties daudzām slimībām un ugunsgrēkiem, kā arī var uzlabot spēju pielāgoties klimata pārmaiņām. Saskaņā ar ekspertu atzinumiem mežu aizsardzības plāniem un ilgtermiņa mežu apsaimniekošanas stratēģijām vai stratēģijām par pielāgošanos klimata pārmaiņām diversifikācija būtu jāveic, pirms notiek katastrofas.

47

Tā kā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) ziņojumā⁷ ir paredzēta ekstrēmu meteoroloģisko apstākļu biežuma vai intensitātes palielināšanās, Komisija uzskata, ka šis pasākums ir atbilstīgs, lai nodrošinātu savlaicīgu rīcību attiecībā uz iespējamajiem postījumiem nākotnē.

Attiecībā uz dižskābarža koksni jānorāda, ka koksni var bojāt ne tikai insekti, bet arī dažādas sēnes, radot ievērojamus vērtības zudumus un palielinot kaitēkļu un slimību izplatības risku neskartos mežos un tādējādi kaitējot ekosistēmām, kas iepriekš bijušas veselās.

Komisija pārbaudīs Revīzijas palātas minēto konkrēto gadījumu.

⁷ https://www.ipcc.ch/pdf/special-reports/srex/SREX_FD_SPM_final.pdf

3. izcēlums

Situācija ir atrisināta. Akvitānijā cietušo platību identifikācijai tagad izmanto satelīta attēlus. Ikvienu cietušo platību pārbauda eksperts, kurš nosaka postījumu apmēru, pirms tiek pieprasīta kompensācija. Pēc tam valsts dienesti izskata pieteikumus un izlases veidā veic pārbaudes uz vietas, un tikai pēc tam tiek piešķirta kompensācija.

Slovākijas iestādes atzina, ka pieļauta administratīva kļūda, un informēja Komisiju, ka attiecīgās iekšējās procedūras jau ir atjauninātas.

50

Meža ceļus var izmantot dažādiem mērķiem, proti, lai uzlabotu piekļuvi meža ugunsgrēku gadījumā, nodrošinātu piekļuvi preventīvu darbību veikšanai ugunsgrēku novēršanai, kā arī lai izvestu koksni un meža nekoksnes produktus.

Komisija uzskata, ka meža ceļus, ko izbūvē ugunsgrēku novēršanai, var izmantot arī citiem mērķiem ar nosacījumu, ka to sākotnējās funkcijas īstenošanai netraucē alternatīvā izmantojuma risinājumi.

Sk. arī atbildi par 51. punktu.

51

Meža ceļu izmantošana saimnieciskiem nolūkiem netraucē īstenot to funkciju meža ugunsgrēku novēršanā. Biomasas retināšana un izvešana ir meža ugunsgrēku novēršanas pasākumu būtiska daļa. Ceļus izmanto arī, lai pārvadātu koksni nepieciešamo preventīvo pasākumu īstenošanas laikā. Kopumā šo ceļu daudzveidīgais izmantojums palielina ieguldījumu izmaksu efektivitāti.

52

Meža ceļu izmantošana saimnieciskiem mērķiem nedrīkst traucēt īstenot to funkciju meža ugunsgrēku novēršanas nolūkā.

53

Komisija uzskata, ka, tā kā vietējie meži, bioģeogrāfiskie, ģeoloģiskie un ekoloģiskie apstākļi Eiropas Savienībā būtiski atšķiras, Eiropas Savienības līmeņa kritēriju noteikšana attiecībā uz minimālajām prasībām varētu būt problemātiska. Šādas minimālās prasības būtu jānosaka piemērotākajā līmenī.

Turklāt atbilstīga meža ceļu tīkla izveide ne tikai veicina meža labāku aizsardzību pret ugunsgrēkiem, bet arī nodrošina meža resursu ilgtspējīgu ekonomisko vērtējumu daudzus reģionos. Bieži vien tas nepieciešams, lai izvairītos no tā, ka pilnībā zūd sociāli ekonomiskā interese par meža platībām, kā rezultātā meži tiek pamesti un galu galā rodas lielāka ugunsgrēku izcelšanās iespējamība.

54

Komisija uzskata, ka meža ceļu blīvums varētu būt lielāks vai mazāks atkarībā no vietējiem bioģeogrāfiskajiem vai ģeoloģiskajiem apstākļiem. Turklāt meža ceļus var izmantot vairāku teritoriju un īpašumu vajadzībām un var rasties situācija, ka daži meža ceļu posmi atrodas teritorijās, kurās ceļu tīkla blīvums ir atbilstīgā līmenī. Komisija aicināja Slovākijas iestādes lauku attīstības programmās 2014.–2020. gadam kā vienu no atlases kritērijiem iekļaut ceļu blīvumu teritorijā.

5. izcēlums

Pēdējā plānošanas periodā netika izslēgta iespēja piemērot mainīgās atbalsta likmes. Taču jaunajā plānošanas periodā mainīgās likmes nav atļautas.

5. izcēlums, 2. piemērs

Sk. atbildi par 57. punktu.

57

Atbalsts darbietilpīgiem pasākumiem var būt saistīts ar reljefa īpatnībām (orogrāfiju, vides aspektiem u. c.) un būtu jāvērtē plašākā lauku attīstības kontekstā. Roku darba izmantošana varētu ietvert videi draudzīgākas metodes un nodrošināt būtiskus sociāli ekonomiskos ieguvumus, kas arī ir viens no lauku attīstības politikas mērķiem.

6. izcēlums

Izmaksu līmeņi var atšķirties dažādu ekoģeogrāfisko un ģeoloģisko apstākļu, kā arī citu aspektu dēļ. Var būt arī iemesli tam, kādēļ vispār nav iespējams izmantot iekārtas vai izmantot dārgākas iekārtas, piemēram, nogāzes, apgrūtināta piekļuve, vides noteikumi un citi.

58

Komisija ir aicinājusi Slovākijas iestādes lauku attīstības programmās 2014.–2020. gadam iekļaut izmaksu pamatotības pārbaudes.

60

Dažās teritorijās ir ierobežots skaits pakalpojumu sniedzēju, kas var veikt kādus īpašus uzdevumus.

61

Komisija uzskata, ka vadošās iestādes ir atbildīgas par atbalsta efektivitātes nodrošināšanu projektu līmenī.

Liekā atbalsta sniegšana kā tāda būtu jānovērš, nodrošinot, ka ieguldījumi tiek veikti tikai pēc tam, kad iesniegts pieteikums atbalsta saņemšanai vai atbalsts piešķirts. Pretējā gadījumā liekā atbalsta novērtējums var kļūt samērā subjektīvs un radīt nevienlīdzīgu attieksmi pret pieteikumu iesniedzējiem.

62

Saskaņā ar Regulas 1305/2013 60. panta 2. punktu 2014.–2020. gada periodā, īstenojot ieguldījumu projektus, atbilstīgi var būt tikai tie izdevumi, kas radušies pēc tam, kad atbalsta saņēmējs iesniedzis pieteikumu. Dalībvalstis var noteikt pat vēlāku termiņu, piemēram, dienu, kad noslēgts lēmums par atbalsta piešķiršanu.

63

Komisija uzskata, ka atbalsta saņēmēja atbilde būtu jāizvērtē padziļināti, lai noskaidrotu, kādos apstākļos un cik efektīvi šāds ieguldījums būtu veikts un vai vispār būtu iespējams sasniegt sākotnējo mērķi bez šajā pasākumā paredzētā atbalsta.

64

Ievērojot atsevišķus ierobežojumus, "attiecināmajos hektāros" nolūkā aktivizēt maksājumtiesības var būt daži koki, krūmāji vai krūmi.

Šādu koku, krūmāju vai krūmu pārmērīgas izplatības ierobežošana var mazināt meža ugunsgrēku risku tuvīnajās meža zonās.

Kopīga atbilde par 65.–67. punktu

Komisija uzskata – tā iemesla dēļ, ka dabiskie procesi mežos ir sarežģīti un atsevišķu intervences pasākumu izmērāmas sekas var rasties tikai pēc vairākiem gadiem un desmitgadēm, meža ugunsgrēku novēršanas pasākumi būtu skatāmi lauku attīstības plašākā kontekstā un ilgtermiņa perspektīvā. Dalībvalstu mežu inventarizācija, ko, iespējams, varētu atkārtot reizi 10–20 gados, kā arī citas meža uzraudzības programmas var nodrošināt informāciju par izmaiņām. Mežsaimniecības pasākumus izstrādā un īsteno, pamatojoties uz informāciju un pieredzi, kas iegūta, ilgstoši, t. i., 100–150 gadu garumā, izmantojot mežu apsaimniekošanas paraugpraksi, un šīs zināšanas pārvalda dalībvalstu mežsaimniecības institūti un universitātes.

68

Proporcionalitātes nodrošināšanas labad 2007.–2013. gada VUNS tika iekļauts kopīgu iznākumu rādītāju kopums, kas nodrošina lauku attīstības programmās iekļautās informācijas apkopošanu un salīdzināšanu un kas izstrādāts, lai to piemērotu lielākajā daļā gadījumu. Lai atspoguļotu īpatnības, dalībvalstis attiecīgā gadījumā var izmantot papildu rādītājus.

Rādītājs "atbalstītās platības" attiecībā uz preventīvām darbībām tiks apkopots 2014.–2020. gada VUNS. Tādējādi tiks novērsti 2007.–2013. gada VUNS konstatētais trūkums.

69

Novērojumi rāda, ka dažādo darbību sarežģītības un esošās krusteniskās saites dēļ daudzos gadījumos nav nozīmes sadalīt iznākumu rādītājus līdz pārāk detalizētam līmenim. Tādēļ Komisija ir nolēmusi uzraudzības un novērtēšanas satvarā 2014.–2020. gadam novērtēt rezultātus attiecīgās platības līmenī.

70

Šis rādītājs ir viens no novērtēšanas sistēmas elementiem. Jaunā novērtēšanas sistēma būtu jāvērtē vispārēji.

71

Komisija ir atzinusi, ka saistībā ar lauku attīstības programmām starposma novērtējumam bija ierobežota pievienotā vērtība. Tādēļ prasība veikt starposma novērtējumu 2014.–2020. gada plānošanas periodā ir atcelta.

72

Sk. atbildes par 69. un 71. punktu.

73

Lai gan vidējā izdegusi platība Eiropas Savienībā nepalielinās, nereti gada laikā radītie ugunsgrēku postījumi koncentrējas tikai dažās valstīs. Šīs valstis katru gadu atšķiras (piemēram, Portugāle un Spānija 2003. gadā, Portugāle 2005. gadā, Itālija un Grieķija 2007. gadā, Spānija 2012. gadā utt.). Atsevišķos reģionos karstā un sausā laika un spēcīgo vēju dēļ ārkārtīgi augsts ugunsgrēku risks var rasties katru gadu. Tādēļ dažas valstis Vidusjūras baseinā vai citur Eiropā tuvākajos gados var saskarties ar ārkārtīgi augstu ugunsgrēku aktivitāti, ko nosaka dominējošie meteoroloģiskie ugunsgrēka risku veicinošie apstākļi.

Dalībvalstu līmenī novērotās tendenču atšķirības nereti rodas ārkārtīgi augstā ugunsgrēka riska veicinošo apstākļu dēļ, kas radušies konkrētos gados pārbaudītās laika rindas ietvaros, un tas kļūst acīm redzams, analizējot datus pa gadiem salīdzinājumā ar meteoroloģiskajiem ugunsgrēka riska rādītājiem.⁸

74

Komisija uzskata, ka iegūta vēra ņemama pieredze saistībā ar preventīvo darbību būtību, tostarp zināšanas par to efektivitāti un lietderīgumu katrā programmas īstenošanas teritorijā. No Eiropas Savienības fondiem atbalstīti daudzi meža ugunsgrēku novēršanas projekti un programmas, un pēdējo 20 gadu laikā veikti vairāki pētījumi un īstenoti pētniecības projekti.

⁸ San-Miguel-Ayanz, J., Moreno, J.M., Camia, A., "Analysis of large fires in European Mediterranean landscapes: Lessons learned and perspectives", *Forest Ecology and Management*, Nr. 294, 2013, 11.–22. lpp.

Secinājumi un ieteikumi

76

Komisija uzskata, ka kopumā meža ugunsgrēku novēršanas pasākumi palīdzēja sasniegt lauku attīstības programmu mērķus. Ir sasniegti konkrēti rezultāti, un ir samazinājies ugunsgrēka izcelšanās gadījumu skaits. Turklāt ir gūta pieredze, ko izmanto saistībā ar 2014.–2020. gada periodu, jo īpaši saistībā ar pasākumu tvērumu un pilnveidotām vadlīnijām.

78

Lauku attīstības regula⁹ paredz, ka preventīvām darbībām pret ugunsgrēkiem jāattiecas uz teritorijām, ko dalībvalstis saskaņā ar saviem mežu aizsardzības plāniem ir klasificējušas kā tādas, kurās ir liela vai vidēja mežu ugunsgrēku izcelšanās iespējamība. Minētie mežu aizsardzības plāni un dalībvalstu valsts vai vietējā mēroga meža programmas vai līdzvērtīgi instrumenti nodrošina atbilstīgu pamatu mērķu un prioritāšu noteikšanai atlases laikā.

Komisija situāciju meža nozarē, tostarp meža ugunsgrēku novēršanas un uzraudzības aspektus, analizējusi 2005. gada Komisijas dienestu darba dokumentā, kuru kā pielikumu pievienoja paziņojumam par ES Meža stratēģijas īstenošanu. Lauku attīstības regulā bija paredzēta prasība, ka mežsaimniecības pasākumiem būtu jāveicina Kopienas Meža stratēģijas īstenošanu. Iepriekš minētā Meža stratēģija aptver ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas ekonomiskos, vides un sociālos aspektus.

⁹ Padomes Regula (EK) Nr. 1698/2005.

Attiecībā uz jauno plānošanas periodu jānorāda, ka Komisija situāciju meža nozarē analizējusi 2013. gada Komisijas dienestu darba dokumentā, kuru kā pielikumu pievienoja Komisijas paziņojumam Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, – “Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai”.¹⁰

1. ieteikums dalībvalstīm, otrais ievilkums

Komisija uzskata, ka *Natura 2000* meži ir nozīmīgas vides vērtības un nodrošina būtiskus un daudzveidīgus ekosistēmas pakalpojumus. Turklāt vairāki noteikumi par *Natura 2000* attiecas uz visiem mežiem Eiropas Savienībā gan *Natura 2000* teritorijās, gan arī ārpus tām, un šai sakarā ļoti būtiska nozīme ir arī mežiem, kuri neatrodas *Natura 2000* teritorijās.

1. ieteikums Komisijai, pirmais ievilkums

Komisija patlaban īsteno ieteikumu.

Nepieciešamība pienācīgi aprakstīt preventīvās darbības ir paredzēta LAP 2014.–2020. gadam stratēģijas nodaļā par vajadzību analīzi un dažos gadījumos arī partnerības nolīgumu līmenī.

Komisija izskata iesniegtās lauku attīstības programmas un pārbauda intervences loģiku, kā arī nepieciešamību īstenot preventīvās darbības programmas apstiprināšanas posmā un prasa, lai preventīvo darbību pamatā būtu attiecīgās teritorijas aizsardzības plāns.

¹⁰ COM(2013) 659 final: http://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy/index_en.htm

1. ieteikums Komisijai, otrais ievilkums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija vērsīsies pie valstu kompetentajām iestādēm, lai noskaidrotu, vai iespējams atbilstīgā līmenī rīkoties attiecībā uz kopīgajiem pamatkritērijiem, lai diferencētu meža platības, klasificējot tās kā teritorijas ar mazu, vidēju un lielu ugunsgrēka izcelšanās iespējamību.

79

Īstenojot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanas praksi, meža ceļus (vai citus ieguldījumus), kas būvēti galvenokārt, lai novērstu ugunsgrēkus, var izmantot arī preventīvām darbībām pret citiem riskiem, kā arī atjaunošanas un labošanas darbu veikšanai un rekreācijai vai saimnieciskiem nolūkiem. Atbilstīga meža ceļu tīkla izveide ne tikai veicina mežu labāku aizsardzību pret ugunsgrēkiem, bet arī nodrošina meža resursu ilgtspējīgu ekonomisko vērtējumu daudzos reģionos. Bieži vien šādas darbības jāveic, lai izvairītos no tā, ka pilnībā zūd sociāli ekonomiskā interese par meža platībām, kā rezultātā mežs tiek pamests un galu galā rodas lielāka ugunsgrēku izcelšanās iespējamība.

Attiecībā uz jauno plānošanas periodu ir sagatavots vadlīniju kopums, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis/reģioni izmanto pasākumu pareizi. Turklāt dalībvalstīm/reģioniem būs precīzāk jānosaka savas vajadzības un iemesli, ja tie vēlēties palielināt savu ceļu sistēmu blīvumu.

2. ieteikums dalībvalstīm, pirmais ievilkums

Komisija uzskata, ka jaunā Lauku attīstības regula ietver pārskatītu pasākumu saistībā ar mežu aizsardzību un atjaunošanu. Jaunais pasākums var nodrošināt atbalstu darbībām, kuras saistītas ar meža ugunsgrēku, dabas katastrofu un katastrofālu notikumu radītā postījuma novēršanu un mežu atjaunošanu, kā arī atbalstu preventīvām darbībām saistībā ar kaitēkļiem un slimībām ar nosacījumu, ka attiecīgās katastrofas iespējamība ir pamatota ar zinātniskiem pierādījumiem un to ir atzinušas zinātniskas sabiedriskās organizācijas.

2. ieteikums dalībvalstīm, trešais ievilkums

Komisija uzskata, ka saistībā ar atbalstītajiem pasākumiem jau ir pieejami vairāki vides aizsardzības pasākumi. Piemēram, *Natura 2000* teritorijās aizsardzības režīms atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. un 3. punktam garantē, ka ir novērsta ievērojama situācijas pasliktināšanās minētajās teritorijās. Citās teritorijās negatīvo ietekmi uz vidi palīdz novērst ietekmes uz vidi novērtējumi. Visbeidzot attiecībā uz visiem pasākumiem, ko līdzfinansē no Eiropas Savienības līdzekļiem, kā priekšnoteikumu ES līdzfinansējuma piešķiršanai no kompetentajām valsts iestādēm var pieprasīt labas vides aizsardzības prakses vai ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas sertifikātu.

Jaunajā plānošanas periodā atbalsta saņēmēju ekoloģiskais sniegums ir būtiskākais aspekts dažādu pasākumu īstenošanā.

2. ieteikums Komisijai, pirmais ievilkums

Komisija patlaban īsteno ieteikumu.

Komisija veic atbilstības pārbaudes dalībvalstīs, lai noteiktu, vai segtie izdevumi atbilst noteikumiem. Ja pārbaūžu laikā konstatē trūkumus, tiek veiktas finanšu korekcijas.

Pārbaudāmos pasākumus un maksājumu aģentūras nosaka, pamatojoties uz risku analīzi. Riska darījumu noteikšanā būtiska nozīme ir finansiālajam nozīmīgumam. Tas nozīmē, ka, ja pārbaudāmajā teritorijā ir augsti izdevumi, pastāv lielāka iespēja, ka tai pievērsīs lielāku uzmanību un pārbaudīs. 226. pasākumu pārbaudīja 2014. gadā, un to pārbaudīs arī 2015. gadā.

2. ieteikums Komisijai, otrais ievilkums

Komisija patlaban īsteno šo ieteikumu, piemērojot tiesisko regulējumu attiecībā uz lauku attīstības programmām un papildu vadlīnijas.

Jaunais pasākums aptver plašāku apdraudējumu un postījumu kopumu. Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu attiecīgā pasākuma apraksts, kas vienlaikus ir arī vadlīnijas, ietver sīki izstrādātas prasības un precizējumus un kā vadlīnijas var būt arī noderīgs instruments dalībvalstīm, lai tās atbilstīgi izstrādātu pasākumu.

Dalībvalstu/reģionu uzmanība tika vērsta uz to, ka neskaidrību gadījumā saistībā ar pasākumu mērķi ir arī citi pasākumi, kas īpaši paredzēti, lai palielinātu mežu ekonomisko vērtību.

80

Īstenojot dalītu pārvaldību, Komisija pieņem valstu vai reģionu lauku attīstības programmas (LAP), taču par atbalsta izmaksu efektivitātes un rentabilitātes panākšanu un nodrošināšanu ir atbildīgas dalībvalstis un to vadošās iestādes.

Attiecībā uz roku darba izmantošanu iekārtu vietā jānorāda, ka reizēm šāda izvēle var būt saistīta ar reljefa īpatnībām (orogrāfiju, vides aspektiem u. c.) un būtu jāvērtē plašākā lauku attīstības kontekstā.

3. ieteikums dalībvalstīm, pirmais ievilkums

Komisija uzskata, ka, programmās piemērojot standartmaksas, dalībvalstis/reģioni nodrošinās, ka attiecīgie aprēķini ir atbilstīgi un precīzi un ka tie godīgi, taisnīgi un pārbaudāmi veikti iepriekš. Būtu jāieceļ neatkarīga iestāde, kas veiktu visu standartmaksu aprēķinus vai apstiprinātu aprēķinu atbilstību.

3. ieteikums dalībvalstīm, otrais ievilkums

Patlaban tiek izstrādātas un ar dalībvalstīm apspriestas vadlīnijas par kontroles pasākumiem un sankcijām lauku attīstības jomā. Šā dokumenta I pielikumā pievienota dalībvalstīm paredzēta kontrollapa izmaksu pamatotības izvērtēšanai.

81

Jāpanāk labs līdzsvars starp uzraudzības un novērtēšanas izmaksām un šo pasākumu iespējamajiem ieguvumiem. Jo īpaši izvērtējot preventīvos pasākumus, ir sarežģīti noteikt cēloņsakarību ķēdi. Turklāt konkrētu intervences pasākumu efektivitāti mežsaimniecības jomā var novērtēt tikai pēc vairākiem gadiem vai pat desmitgadēm.

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu jānorāda, ka ir ieviesti uzlabojumi. Piemēram, vienotajā uzraudzības un novērtēšanas sistēmā (VUNS) tiks iegūts jauns preventīvo darbību rādītājs "atbalstītā platība". Turklāt, lai iegūtu vērtīgus novērtējuma rezultātus, 2019. gadā paredzēts sagatavot pilnveidotu ikgadēju īstenošanas ziņojumu. Sagatavojot šo ziņojumu, tiks veikts lauku attīstības programmas novērtējums un sniegti pirmie konstatējumi par lauku attīstības programmas efektivitāti.

4. ieteikums Komisijai

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Daži pielāgojumi jau ir ieviesti, piemēram, 2014.–2020. gadā VUNS tiks iegūts jauns preventīvo darbību rādītājs "atbalstītā platība". Tādējādi tiks novērsti 2007.–2013. gada VUNS konstatētais trūkums.

Lai ātrāk iegūtu vērtīgus novērtējuma rezultātus, 2019. gadā tiks ieviests pilnveidots ikgadējs īstenošanas ziņojums. Šis pilnveidotais ikgadējais īstenošanas ziņojums nodrošina programmas rezultātu novērtējumu un attiecīgos gadījumos arī ietekmes novērtējumu.

KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:
Eiropas Savienības pārstāvniecībās
(http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību
(http://europa.eu/europedirect/index_lv.htm)
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanīšana bez maksas no
jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

(*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksas abonementi

- Ar Eiropas Savienības Publikāciju biroja tirdzniecības aģentu starpniecību
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm).

Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) 2007.–2013. gada periodā sniedza atbalstu mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai mežos, ko skārušas dabas katastrofas un ugunsgrēki, kā arī preventīvām darbībām. Palāta revīzijā secina, ka atbalsts nebija pietiekami labi pārvaldīts un ka Komisija un dalībvalstis nevarēja pierādīt, vai plānotie rezultāti bija sasniegti rentabli. Preventīvās darbības nebija pietiekami mērķtiecīgas. Revīzijā konstatēja darbības, kas nebija piemērotas 226. pasākuma mērķu sasniegšanai. Finansēto darbību rentabilitāte nebija pienācīgi nodrošināta. Visbeidzot, ieviestie uzraudzības līdzekļi neļāva Komisijai un dalībvalstīm pienācīgi novērtēt pasākuma efektivitāti un lietderību.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Publikāciju birojs